

Христос народився! Славімо його!

Різдво Христове. Україна. Волинь. XVIII ст.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ митрополита Київського і всієї України ЕПІФАНІЯ

ПРЕОСВЯЩЕННИМ АРХИПАСТИРЯМ,
БОГОЛЮБИВИМ ПАСТИРЯМ, ЧЕСНОМУ ЧЕРНЕЦТВУ
ТА ВСІМ ПРАВОСЛАВНИМ ВІРНИМ УКРАЇНИ

Дорогі браття і сестри!
Христос народився!
Славімо Його!

Такі короткі й прості слова цього нашого традиційного християнського вітання, але наскільки глибоким змістом наповнені вони, адже засвідчують нашу віру в те, що обітниця Божа справдилася, Спаситель світу воістину з'явився, друга Особа Пресвятої Тройці – предвічний Син Божий – народився від Духа Святого і Марії Діви, ставши також і Сином Людським. «Немовля народилося нам – Син даний нам» (Іс. 9: 6), – пророкує святий Ісаїя, вказуючи, що народження Ісуса Христа відбулося саме для нас.

Цю ж думку пояснює і святий Григорій Богослов, кажучи про народження Спасителя: «Він з'являється заради нас, народившись, щоб як Він дав нам буття, так Він і дарував нам блаженне буття... Ось, що ми святкуємо, ось, що ми прославляємо цього дня: пришестя Бога до людей для того, щоб нам переселитися або, краще, повернутися до Бога..., щоб, відклавши стару людину, зодягнутися в нову (Еф. 4: 22-24), і як вмерли ми в Адамі, так ожили у Христі (1 Кор. 15: 22), з Христом і народжуючись, і розпинаючись, і погребуючись, і піднімаючись».

Через гріхопадіння наших прабатьків зло, тління і смерть увійшли в саму людську природу, пошкодивши її. Тому людина, створена Богом для блаженного вічного буття, через відступлення від Творця стала підвлад-

ною стражданням і смерті, визволитися від яких власними силами не здатна. Чому не здатна? Тому, що не сама себе людина створила і не своєю волею з'явилася у бутті, але є творінням Божим і Його волею створена з пороку земного. Таким чином, без Бога не може людина очиститися від влади гріха, і тому потребує Спасителя – Того, Хто визволяє її від рабства злу, Того, Хто відновлює її природу, Того, Хто повертає її до єдності з Творцем.

Предвічний Бог став людиною і, як пророкував святий Ісаїя, «узяв на Себе наші немочі, і поніс наші хвороби [...], ранами Його ми зцілилися» (Іс. 53: 4, 5). Саме тому радіють небеса і земля, саме тому славословляють ангели та втішаються люди, адже прийшов Переможець смерті, народився Спаситель, Який відроджує нас для життя вічного.

Ми знаємо, що Господь Ісус Христос звершив все необхідне для спасіння всіх людей, але від кожного з нас особисто залежить, чи приймаємо ми цей дар вічного життя, приготовлений для нас. Тому свято Різдва Христового – це не лише нагадування нам про давні історичні події у Вифлеємі Юдейському, це не лише нагода для добрих мрій і побажань, для спілкування з рідними й близькими, для подарунків та веселощів. Різдво Христове – це особистий заклик до кожного дати своїм життям відповідь на все те, що Спаситель зробив для нас.

Закінчення на стор. 2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

Різдвяні послання	1–3
Патріярший і синодальний Томос надання автокефального церковного устрою...	4
Ті, що здіймали хвилю оновлення	5
Україна сакраментальна	6–7
Український православний календар	8–9
«Панове, де ваші шпаги?!»	12
Перед символом Різдва	13
«Соло» – це коли соловейко співає...	15
Бо ми – люди і ми – українці	16

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

митрополита Київського і всієї України Епіфанія

Закінчення.

Початок на стор. 1

У чому полягає ця відповідь? У виконанні волі Божої, викладеної для нас у двох заповідях: «Полюби Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією душею твоєю, і всією думкою твоєю [...], а ближнього твого – як самого себе» (Мф. 22: 37-39). Гріх розділяє, а любов – єднає. Гріх відділив людину від Бога, гріх робить нас чужими одне одному, а любов відкриває для нас єднання між собою в добрі та правді, любов повертає нас до втраченої колись єдності з Небесним Отцем.

Тому в ці святкові дні, осмислюючи значення Різдва Христового, радіючи, що Син Божий народився «заради нас людей і заради нашого спасіння», маємо спонукати себе до виконання волі Божої, до викорінення зі своїх сердець ворожнечі, неправди та всього того, що віддаляє нас від Господа і від ближніх, всього того, що протилежне любові. Нелегка ця справа, і не в одну мить досягається успіх, але саме для того і прийшов Спаситель світу, щоб допомогти нам у її звершенні, зміцнити

нас у боротьбі з гріхом, дати силу перемогти диявола.

Дорогі брати і сестри!

Всі ви знаєте, що 15 грудня 2018 року у Святій Софії Київській відбувся Об'єднавчий собор, який поклав основу для відновлення єдності українського православ'я. Двері нашої єдиної помісної Православної Церкви України відчинені для всіх, хто бажає разом у ній служити Богові та її народові.

Попереду багато спільної праці для зміцнення цієї єдності. Найперше маємо надалі підносити молитви за Церкву, за подолання ворожнечі та за примноження любови. Також і ми самі маємо відкласти минулі протистояння, відчуження і ворожнечу, бо лише через прощення одне одному ми можемо справді утвердити єдину помісну автокефальну Українську Православну Церкву. Пильнуймо: заклики до розпалювання ворожнечі чи до насильства відкидаймо, а те, що слугує любові та миру, – приймаймо.

Щоразу, коли промовляємо слова молитви Господньої «прости нам провини наші, як і ми прощаємо вину-

ватцям нашим», усвідомлюймо, що ми не повинні уподібнюватися немилосердному позичальнику з притчі, який упросив царя пробачити йому великий борг, а сам не побажав значно менший борг пробачити ближньому своєму.

Дорогі браття і сестри!

У ці святкові дні сердечно вітаю всіх вас зі святом Різдва Христового, а також із Новим Роком. Вітаю Президента України Петра Порошенка, Верховну Раду України й Український уряд. Наші спільні теплі вітання передаємо Збройним силам України й усім нашим мужнім захисникам, які жертвовно захищають Батьківщину, підносимо до Бога свої молитви за них і просимо в Нього оберігати їх. Від Золотоверхого Києва надсилаємо також вітання і молитовні побажання тим, хто святкує народження Сина Божого в умовах окупації, в полоні чи несправедливому ув'язненні, і просимо в Господа для них підтримки та захисту.

У ці радісні дні подякуймо Господу нашому Ісусу Христу за всі Його благодіяння, виявлені до нас, до нашої Церкви й України. Нехай Всемилолюбивий Бог простить усі

наші гріхи вільні й невольні, утвердить єдину помісну автокефальну Українську Православну Церкву, дарує нашій державі перемогу та справедливий мир, благословить Україну й увесь український народ у 2019 році.

Заради нас Син Божий у смиренні прийшов у світ, закликаючи кожного до миру, злагоди та єдності, щоб ми ходили дорогою правди і не

піддавалися на оману. Зробімо все від нас залежне, щоби дати добру відповідь на цей заклик!

Христос народився!
Славимо Його!

ЕПІФАНІЙ,
Митрополит
Київський і всієї України

Різдво Христове,
2018 / 2019 р.,
м. Київ

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

Вселенського Патріярха

ВАРФОЛОМІЯ

† **ВАРФОЛОМІЙ,**

МИЛІСТЮ БОЖОЮ АРХИЄПІСКОП КОНСТАНТИНОПОЛЬСЬКИЙ – НОВОГО РИМУ І ВСЕЛЕНСЬКИЙ ПАТРІЯРХ ВСІЙ ПОВНОТІ ЦЕРКВИ БЛАГОДАТЬ, МИЛІСТЬ І МИР ВІД ХРИСТА СПАСИТЕЛЯ НАРОДЖЕНОГО У ВИФЛЕЄМІ

Священні і боголюбиві браття, улюблені чада в Господі!

Ми прославляємо Всесвятого і Всемилолюбивого Бога, що і в цьому році ми знову удостоїлися відзначити святковий день Різдва Христового – свято втілення предвічного Сина і Слова Божого «для нас, людей, і ради нашого спасіння». Через «вічну тайну» та «велике чудо» божественного втілення «велика трагедія», тобто людина, «що в темноті і тіні перебувала», – стає «сином світла і сином дня», відкриваючи для себе благословенний шлях до обоження за благодаттю Божою.

У боголюбській таємниці Церкви і через її святі таїнства Христос народжується і формується в нашій

душі і в нашому бутті. «Бог Слово, – богословствує святий Максим Сповідник, – одного разу народжене у плоті, по людинолюбству Своєму бажає завжди народжуватися Духом у бажаючих [спасіння]. І стаючи утробним плодом, Він формує Себе в них за допомогою чеснот, виявляючись настільки, наскільки приймаючий може вмістити Його» [1]. Бог не є абстрактною «ідеєю», як недосяжний бог філософів, і не є Бог, прихований у Своїй абсолютній трансцендентності і неприступний. Він є «Еммануїл», «Бог – з нами» [2], і настільки, що Він ближче до нас, ніж ми самі до себе, Він – «нас самих рідніший» [3].

Віра в неприступне і безтілесне Божество не преображує життя лю-

дини, вона не усуває протиріч між матерією і духом, не долає прірви між небом і землею. Втілення Бога Слова – це явлення істини про Бога і про людину, яке спасає людський рід від похмурих лабіринтів матеріалізму у антропомонізмі, ідеалізму і дуалізму. Засудження церквою несторіанства і монофізитства означає собою неприйняття двох найбільш загальних тенденцій в людській душі: з одного боку, абсолютизація людиноцентризму, а з іншого – ідеалізація ідеалістичного розуміння життя та істини. Ці відхилення особливо поширені в наш час.

Сучасне «несторіанство» проявляється в дусі секуляризації, в сцієнтизмі і абсолютному пріоритеті утилітарних знань, в абсолютизації самодостатності економіки, в самоспасительній несправедливій зарозумілості, насправді ж позбавленій будь-якої перспективи спасіння і покаяння, у атеїзмі, у «надкультурному» індивідуалізмі і евідемонізмі, у формалізмі «законности», у моралізмі «замість доброчесности», в ототожненні жертвовної любови і покаяння з так званою «мораллю слабких». Так само і «монофізитство» сьогодні представлене різними тенденціями: це і демонізація тіла та природної людини, пуританство з його синдромами «очищення», безплідна езотерична духов-

ність та різного роду містицизм, зневага до здорового глузду, мистецтва й культури, відмова від діалогу і відкидання інакомислячих, що призводить до небезпечних проявів, в ім'я «єдиної і виняткової істини», релігійного фундаменталізму, що виріс на ґрунті абсолютизму і неприйняття, що живить насильство і розділення. Очевидно, що як несторіанське обоження світу, так і монофізитська «демонізація» його піддають світ та історію, цивілізації і культури впливу сил «віку цього», сприяючи таким чином укоріненню їх самодостатності і замкнутості.

Християнська віра – це впевненість у спасінні людини Богом любови, Який за Своїм людинолюбством прийняв нашу природу і тим знову дарував нам втрачену у гріхопадінні «подобу», зробивши нас здатними до істинного життя в Його Тілі – в Церкві. У своїй сукупності життя Церкви відображає таємницю боголюбства. Боголюдина-Спаситель сприйняв «плоть Церкви» [4] і, «Перший і Єдиний», показав нам «істинну людину, досконалу і за способом життя, і в усьому іншому» [5]. Церква Христова – це місце «спільного спасіння», «спільної свободи» і надії на «спільне царство», це спосіб вжитися в свободу істини, суть якої є любов. Ця любов виходить за межі простої людської

дії, бо її джерело і прообраз закладені в Божественному людинолюбстві, яке перевищує будь-яке людське розуміння. «Любов Бога до нас виявилася у тому, що Бог послав у світ Єдинородного Сина Свого, щоб ми жили через Нього. У тому любов, що не ми полюбили Бога, а Він полюбив нас ... Улюблені! Якщо так полюбив нас Бог, то і ми повинні любити один одного» [6]. Бог присутній скрізь, де є любов.

Ця спасительна істина повинна проявлятися також і в тому, як ми святкуємо священне Різдво нашого Спасителя, який відвідав нас з Вишини, – Свято, яке завжди є «сповненням часів», часом самопізнання, подяки Богу за велич Його любови до людини, час свідчення про істину боголюдської тайни і про свободу у Христі. Христолюбиве святкування Втілення Бога Слова є способом протистояти секуляризації та профанації свята, перетворенню його в «різдво без Христа», у вакханалію користолюбства, спо-

живацтва і марнославства, особливого у світі, сповненому соціальних протиріч, спотворених цінностей і хаосу, насильства і несправедливості, де «немовля Ісус» знову стикається з непримиренними інтересами різних сил.

Високоповажні брати
і улюблені чада!

Покоління приходять і відходять, і по-людськи важко передбачити майбутні події. Однак справжня віра не стоїть перед дилемою. Слово стало плоттю, «істина прийшла» і «темрява відступила». На нашому шляху до завершення справи втіленої Божественної ікономії ми вже беремо участь у Царстві. Ми маємо непохитну впевненість у тому, що майбутнє належить Христу, Який «вчора і сьогодні, і навіки Той же» [7], що Церква Христова є і буде залишатися місцем святості і благочестя, оновлення людини і світу, передчуттям слави Царства; що

вона продовжить нести «євангельське свідчення», «роздаючи у вселенній дари Божі: Його любов, мир, справедливість, примирення, силу Воскресіння і сподівання вічності» [8]. Тому безпідставною є сучасна ідеологія «постхристиянської епохи». «Після Христа» все перебуває і перебуває «у Христі» навіки.

Ми смиренно схиляємо коліна перед Божественним Немовлям Вифлеєму і Його Пресвятою Матір'ю, яка носила Його на руках, поклоняючись втіленому «вседос-

коналому Богу», і шлемо від немеркнучого Фанару всім дітям Святої і Великої Церкви Христової у всьому світі наше Патріарше благословення на Різдвяні Свята, з побажаннями здоров'я, плідного і радісного Нового року у всякому благоволенні Господньому.

Фанар. Різдво Христове 2018 р.

† **ВАРФОЛОМІЙ**
Константинопольський
палкий молитвеник перед Богом
за всіх Вас

1. Прп. Максим Сповідник. Різні богословські і домобудівні глави, 8. PG 90, 1181.
2. Див. Мт. 1: 23.
3. Ніколас Кавасілас. Про життя у Христі, 6. PG 150, 660.
4. Свт. Йоан Золотоустий. Бесіда перед засланням, 2. PG 52, 429.
5. Ніколас Кавасілас. Про життя у Христі, 6. PG 150, 680.
6. 1 Ін. 4: 9-11.
7. Євр. 13: 8.
8. Окружне Послання Святого і Великого Собору Православної Церкви (Крит, 2016). Преамбула.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

Постійної Конференції Українських Православних Єпископів поза межами України

БОГОЛЮБИВИМ ПАСТИРЯМ, ЧЕСНОМУ ЧЕРНЕЦТВУ ТА ВСІМ ВІРНИМ

ДІТЯМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ДІЯСПОРІ І В УКРАЇНІ

«Діва днесь Пресущого народжує, і земля вертеп Неприступному приносить, ангели з пастирями славословлять, і волхви з зіркою подорожують. Нас бо ради народилося Немовля, Предвічний Бог».

(Кондак Різдва Христового)

Христос Рождається!

Знову по милості Божій ми дочекалися Різдвяних свят. Знову віруючі серця сповнені вдячності до Бога прославляють Предвічне Слово – Богомладенця Христа, Який заради нас і нашого спасіння зійшов на землю і воплотився від Духа Святого і Діви Марії і став людиною. Сьогодні душа кожного християнина з великою духовною радістю промовляє «Христос Рождається – славіте! Христос з небес – зустрічайте! Христос на землі – возносіть!» (Св. Григорій Богослов).

Прихід Сина Божого на землю став у історії людського роду найважливішою подією, про яку не зміг збагнути людський розум, звершилося чудо із чудес: «Велика благочестя тайна: Бог явився у плоті» (1 Тим. 3: 16).

Різдво Христове стало подією нового культурного життя, оснований на любові до Бога і до ближнього свого, подією, котра започаткувала Христове Царство на землі. Багато подій відбувалося і відбувається на нашій земній планеті. Але ні про одну із них так багато не говорилося і віками не проповідувалося, як про подію народження Господа нашого Ісуса Христа.

Різдво Христове для всіх нас є великим і радісним святом. Св. Йоан Золотоустий говорить: «День Різдва Христового – це найважливіший день серед усіх свят, бо він є матір'ю всіх свят, не було би Різдва Христового – не було б і Його Воскресіння». Людство з великим нетерпінням чекало приходу в світ очікуваного Спасителя. Господь ще в земному раю Едемі після гріхопадіння Адама і Єви сказав: «Що Він зішле їм Спасителя, Котрий поверне їм і всьому людському роду утрачене ними щастя і знищить силу диявола» (Бут 3: 15).

Гріхопадіння Адама – це історія гріхопадіння усього людства і кожної людини. Гріх Адама повторюється в кожному з нас, коли ми відвертаємося від Бога і грішимо. Найбільше і найглиб-

ше таїнство християнської віри – це таїнство воплощення Сина Божого. Предвічний Бог стає малою дитиною і не перестає бути Богом. «І Слово стало тілом і оселилось між нами» – говорить Св. Апостол і Євангелист Йоан Богослов (1: 14).

Христос «заради нас людей, і заради нашого спасіння зійшов із небес, і воплотився від Духа Святого і Марії Діви, і став чоловіком» для того, щоб зруйнувати перепону між людиною і Богом, яка виникла через людський гріх. І кожного разу, коли ми, християни, святкуємо Різдво Христове, в наших душах і серцях духовно відбувається зустріч із самим Богом. Ми зустрічаємо Месію – Христа в Таїнстві Євхаристії. Через Святе Причасття наше людське тіло наповнюється Його Божественною силою, яка зміцнює нас духовно і тілесно. Ми зустрічаємо Спасителя і в інших таїнствах нашої ПРАВОСЛАВНОЇ Церкви, які відкривають нам дорогу до вічного життя. Ми зустрічаємо Христа і в нашому повсякденному житті, відчуваємо у всьому Його турботу і присутність. Тому кожного року Христос Рождається в душах і серцях віруючих людей.

Дорогі браття і сестри!

У 2018 році ми святкували 100-ття заснування УПЦ в Канаді і США. Подякуймо Богові за всі Його ласки і щедроти, даровані кожному з нас в минулому і благаймо Його, щоб і на наступне століття Господь оберігав нашу Православну Церкву в Діаспорі.

Особливо просімо, щоб у Новому Році Бого-Младенець Христос благословив нашу Батьківщину Україну миром, духовним і економічним зростанням, а наш Боголюбивий український народ – єдністю, братолюб'єм і Єдиною Православною Церквою, визнаною іншими Помісними Церквами. Подякуймо нашій Матері – Великій Церкві Христовій Константинополя, а особливо Всесвятішому Патріярху Варфоломію і Священному Синоду за все, що вони зробили для своєї Дочки – Православної Церкви України в минулому 2018 році.

Просімо Христа-Спасителя, котрий сказав: «Збудую Церкву Мою і ворота пекельні не подолають її» (Мф. 16: 18), щоб Господь і в Новому Році беріг Свою Єдину, Святу, Соборну і Апостольську Церкву від розділень.

Від щирого серця і від усієї душі вітаємо всіх вас з цим великим святом Різдва Христового, Новим 2019 Роком Благости Божої і Святим Богоявленням. Молитовно зичимо вам безмежної Божої милости.

Нехай Новонароджений у Вифлеємі Господь – Спаситель світу – подасть всім вам міцне тілесне здоров'я, душевний спокій, сімейний затишок, радість і добробут.

Приклонившись біля Вифліємських ясел, принесімо Новонародженому Младенцю-Христу щиру і сердечну молитву і подякуймо за все, що маємо.

Нехай Різдвяна радість завітає в кожне християнське серце, в кожну сім'ю і родину і завжди перебуває з усіма вами.

Христос Рождається!
Славімо Його!

З архипастирським благословенням,

† **ЮРІЙ**, Митрополит
Української Православної
Церкви Канади

† **АНТОНІЙ**, Митрополит
Української Православної
Церкви США і в Діаспорі

† **ЄРЕМІЯ**, Архiepіскоп
Української Православної
Єпархії Бразилії та
Південної Америки

† **ДАНИІЛ**, Архiepіскоп
Української Православної
Церкви США і
Західної Європи

† **ІЛАРІОН**, Єпископ
Української Православної
Церкви Канади

† **АНДРІЙ**, Єпископ
Української Православної
Церкви Канади

ПАТРІАРШИЙ І СИНОДАЛЬНИЙ ТОМОС ПРО НАДАННЯ АВТОКЕФАЛЬНОГО ЦЕРКОВНОГО УСТРОЮ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ В УКРАЇНІ

**ВАРФОЛОМІЙ, МИЛІСТЮ БОЖОЮ
АРХІЄПІСКОП КОНСТАНТИНОПОЛЯ,
НОВОГО РИМУ І ВСЕЛЕНСЬКИЙ ПАТРІАРХ**

«Ви приступили до гори Сіонської... і до Церкви первородних» (Євр. 12: 22-23), – говорить Блаженний серед народів Апостол Павло усім вірним; і дійсно, Церква є горою, міцною і стійкою, непорушною та непохитною. Хоча одним стадом та одним тілом Христовим є і називається Церквою Божою, яка повсюди має сповідання православної віри, спільність в Таїнствах у Дусі Святому та непорушність апостольського спадкоємства та канонічного порядку, але ще від апостольських часів складається з Церков, розташованих по місцях і країнах, внутрішньо самоврядованих власними пастирями та вчителями, і служителями Євангелія Христового, тобто кожного місця єпископами, з причин не лише історичного значення міст і країн у світі, але й внаслідок особливих пастирських потреб у них.

Отож, оскільки благочестива та Богом бережена земля України укріплена та звеличена вищим промислом та отримала свою повну політичну незалежність, державні та церковні керівники якої вже тридцять років палко просять її церковного самоврядування та пліч-о-пліч з народом й суголосно з давніми його проханнями, свого часу зверненими до святишого Апостольського Константинопольського Престолу, котрий за багатовіковим канонічним переданням зобов'язаний турбуватися про Святі Православні Церкви, які мають в цьому потребу, а найдужче про ті, які від початку з ним зв'язані канонічними узами, як-от історична Митрополія Київська, – то наша Мирність з Преосвященними при нас Митрополитами та всесесними, улюбленими в Святому Дусі братами та співслужителями, з обов'язку турботи Великої Христової Церкви за Православний світ, для зцілення постійної загрози розколу та розділення у помісних Церквах, однодумно визначаємо та проголошуємо, щоб уся Православна Церква, що знаходиться в межах політично сформованої та цілковито незалежної держави України разом із Священними Митрополіями, Архієпископіями, Єпископіями, монастирями, парафіями та всіма в них церковними установами, котра перебуває під покровом Засновника Єдиної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви Боголюдини Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа, існувала віднині канонічно автокефальною, незалежною

та самоврядованою, маючи Першого в церковних справах і визнаючи кожного канонічного її Предстоятеля, який носить титул «Блаженніший Митрополит Київський і Всієї України», – не допускається якогось доповнення чи віднімання від його титулу без дозволу Константинопольської Церкви, – який є головою Святішого Синоду, котрий щороку скликається з Архієреїв, запрошуваних по чергово за їхнім старшинством, з числа тих, що мають єпархії в географічних межах України. Таким чином управлятимуться справи Церкви в цій країні, як проголошують божественні та святі Канони, вільно й у Святому Дусі, та безперешкодно, без будь-якого іншого зовнішнього впливу.

До того ж, цим підписаним Патріяршим і Синодальним Томосом ми визнаємо та проголошуємо встановлену в межах території України Автокефальну Церкву нашою духовною донькою та закликаємо всі світові Православні Церкви визнавати її як сестру та згадувати під іменем «Святіша Церква України», як таку, що має своєю катедрою історичне місто Київ, не може ставити єпископів чи засновувати парафії за межами держави; вже існуючі відтепер підкоряються, згідно з порядком, Вселенському Престолу, який має канонічні повноваження в Діаспорі, бо юрисдикція цієї Церкви обмежується територією Української Держави.

І ми надаємо їй привілеї та всі суверенні права, належні автокефальній церковній Владі, так що відтепер Митрополит Київський і Всієї України, здійснюючи богослужіння, поминає «Усіх Єпископів Православних», а сонм найсвятіших Архієреїв при ньому поминає його ім'я як Першого та Предстоятеля Найсвятішої Церкви в Україні. Те, що стосується внутрішнього церковного управління, розглядається, судиться та визначається виключно ним і Священним Синодом, відповідно до євангельського та іншого вчення, згідно зі священним Переданням і шанованими канонічними постановами нашої Святої Православної Церкви, і настановою 6-го канону І Нікейського Вселенського Собору, який визначає, що «коли при спільному голосуванні всіх,

яке буде справедливим і відповідним церковному канону, двоє чи троє через власну схильність до суперечок будуть [це] заперечувати, то нехай має силу рішення більшості», до того ж зберігається право всіх архієреїв та іншого духовенства на апеляційне звернення до Вселенського Патріярха, який має канонічну відповідальність ухвалювати безапеляційні судові рішення для єпископів та іншого духовенства помісних Церков, згідно з 9-м і 17-м священними канонами IV Халкідонського Вселенського Собору.

Прояснюємо до вище сказаного, що Автокефальна Церква в Україні визнає головою Святіший Апостольський і Патріярший Вселенський Престол, як і інші Патріярхи та Предстоятелі, та має разом з іншими канонічними обов'язками та відповідальностями насамперед збереження нашої Православної Віри неушкодженою та канонічної єдності та спілкування з Вселенським Патріярхом й іншими помісними Православними Церквами непорушними. І до цього, Митрополит Київський і Всієї України, як і Архієреї Найсвятішої Церкви України, обираються віднині відповідно до належних положень божественних і священних Канонів і згідно з певними положеннями її Статуту, які мають в усьому обов'язково відповідати положенням цього Патріяршого і Синодального Томосу. Усі архієреї зобов'язані турбуватися, щоб боголюбно пасти народ Божий, провадячи в страху Божому мир і згоду в країні та в своїй Церкві.

Але щоб в усьому перебував неприменшений зв'язок духовної єдності та спілкування святих Божих Церков, бо ми навчилися «зберігати єдність духа в союзі миру» (Еф. 4: 3), то кожний Блаженніший Митрополит Київський і Всієї України повинен поминати за давніми Переданнями святих Отців наших Вселенського Патріярха, Блаженніших Патріярхів та інших Предстоятелів помісних Православних Церков, у ряду Диптихів, згідно з канонічним порядком, отримавши своє місце після Предстоятеля Церкви Чехії і Словачини в священних Диптихах і на церковних зібраннях.

Таким чином, Православна Церква в Україні, через свого Першого чи канонічного місцєблюстителя Київського Престолу, зобов'язана брати

участь стосовно важливих канонічних, догматичних та інших питань у міжправославних нарадах, які збираються час від часу, за священним звичаєм, від початків установлення Отцями. Перший же, настановлений, повинен обов'язково посилати необхідні належні Мирні Грамоти до Вселенського Патріярха та до інших Предстоятелів, і сам має право від них отримувати, починаючи свої мирні поїздки від Першопрестольної Церкви Константинополя за звичаями, отримуючи від неї і Святе Миро, для вияву духовної єдності з нею. Для вирішення визначальних питань церковного, догматичного та канонічного характеру слід Блаженнішому Митрополиту Київському і всієї України від імені Священного Синоду своєї Церкви звертатися до нашого Святішого Патріяршого і Вселенського Престолу, прагнучи від нього авторитетної думки та твердого взаєморозуміння, причому права Вселенського Престолу на Екзархат в Україні та священні ставропігії зберігаються неприменшеними.

Отже, на всіх цих умовах наша Свята Христова Велика Церква благословляє та проголошує Православну Церкву в Україні Автокефальною та щедро закликає на ієрархію на Українській землі, всесесний клір і благочестивий народ її, з невичерпного скарбу Святого Духа, божественні дари, молячись, щоб Перший і Великий Архієрей Ісус Христос, заступництвом Всенепорочної і Всеблагословенної Владичиці нашої Богородиці і пріснодіви Марії, Святого славного і рівноапостольного князя Володимира і Святої славної княгині Ольги, преподобних і богоносних Отців наших, подвижників і монахів Києво-Печерської Лаври та інших монастирів, укріпив назавжди її в тілі Єдиної, Свя-

тої, Соборної і Апостольської Церкви таким чином поєднану Автокефальну Церкву України і подав їй благоденство, єдність, мир і зростання, на славу Його і Отця і Святого Духа.

Таким чином вирішене та розсуджене і в радості сповіщене вам від шанованого Центру Православ'я було соборно затверджене, для постійного збереження видається цей Патріярший і Синодальний Томос, написаний і підписаний в Кодексі нашої Великої Христової Константинопольської Церкви, вручений в точній і ідентичній копії Блаженнішому Предстоятелю Святішої Церкви України, кір Епіфанію та його високоповажності, Президенту країни пану Петру Порошенку для вічного доказу та постійного представлення.

Року дві тисячі дев'ятого, місяця січня, 6 числа, індікціона 12.

† Вселенський Патріярх ВАРФОЛОМІЙ, в Христі Бозі вирішує

† Митрополит Вріульський ПАНТЕЛЕЙМОН,

† Митрополит Італійський і Мальтійський ГЕННАДІЙ

† Митрополит Германський АВГУСТИН

† Митрополит Транупольський ГЕРМАН

† Митрополит Нью-Джерський ЄВАНГЕЛ

† Митрополит Родоський КИРИЛЛ

† Митрополит Ретімський і Авлопотамський ЄВГЕНІЙ

† Митрополит Корейський АМВРОСІЙ

† Митрополит Сингапурський КОНТАНТИН

† Митрополит Австрійський АРСЕНІЙ

† Митрополит Сімський ХРИЗОСТОМ

† Митрополит Чиказький НАФАНАІЛ

Раїса ЛИША

Ті, що здійсмали хвилю оновлення

Непояснима спрага зустрічей, мови, слова, мелодії, барви, образу, людського спілкування. Дорога, шляхи життя, виглядання чогось такого, чого ніби й бути не може, але без нього неможливо бути. Шукання себе, сотворення і воздвиження дому буття, де починаєш раптом знати, що ти є. Напруга тих шукань, яка тепер не просто витає в повітрі, а підступає все ближче, наче знамення, немов глашатай – вісник, що свідкує про незримому невідкладну насущну потребу нового не знаного діяння людини – тебе.

Саме в щирому спілкуванні ми понад усе пізнаємо істину буття, прозираємо долю і власне покликання, овиднюємо небокраї часу і простору. Зустрічі, дружба нерідко стають ніби новим відкриттям себе і світу. Адже кожна людина несе в собі цілий Всесвіт – свідомо чи безсвідомо.

Незвичайним відкриттям всебічно діяльної постави людини у світі стали для мене зустрічі і спілкування з Євгеном Сверстюком та його дружиною Лілею (Валерією Андріївською), психологом, науковцем. Для обох спілкування виявилось невід'ємно сутнісною потребою. А про пана Євгена взагалі можна б сказати, що він, здавалося, і дня вже не міг прожити без зустрічей і розмов з різними людьми. Він любив людей. Вони були йому безконечно цікаві.

І до мене він озвався листовно після розмови з Іваном Сокульським, поетом і в'язнем сумління 60-80-х років, який привіз йому примірники самвидавного журналу «Пороги», що його ми тоді – 1988 року – почали видавати в Дніпропетровську разом з Іваном – головним редактором, Орисею Сокульською, Ярославом Лесивим, Михайлом Горинем, Лідією Яценко, Миколою Кульчинським, Юрієм Вівташем, Ярославом Гомзою, Петром Розумним, художником Сергієм Алієвим-Ковикою та іншими авторами – головно дисидентами. В «Порогах» були представлені вірші кількох «недрукованих» поетів-політв'язнів та переслідуваних, зокрема Івана Сокульського, Василя Стуса, Ярослава Лесіва, Миколи Кульчинського, Юрія Вівташа (вперше), а також мої, майже одночасно з добіркою у львівській «Кафедрі» Михайла Осадчого, яка привернула увагу Євгена Сверстюка.

Не випадково серед зацікавлень Євгена Сверстюка особливе місце обіймала особа і творчість Антуана де Сент-Екзюпері, який зворушив світ своїм проникливим баченням захованого, здебільше не пізаного, генія в кожній людині, а його книги «Планета людей» і «Маленький принц» та інші у суті змінили погляд на людину в другій половині XX століття, коли цивілізаційні процеси явили реальну загрозу нівеляції та уніфікації особистості, – і пробудили до життя наснагу бути й творчу силу «розкоші спілкування».

Євген Сверстюк із дружиною Лілею і донькою Вірунею

В той час – у пору тривоги духу – перекладач з французької мови Анатоль Перепада давав своє ім'я переслідуваному Євгенові Сверстюку для підпису публікацій його есеїв, зокрема передмови в українському виданні «Планети людей» Екзюпері.

Прикметно, що книга есеїстики і публіцистики Євгена Сверстюка «Блудні сини України», яка побачила світ у перші роки Незалежності, була вщерть наповнена іменами сучасників, визначних особистостей та друзів – дисидентів, які творили диво духовного відродження України в 60-90-і роки серед, здавалося, безрушного «застою» в умовах жорстоких переслідувань. Бо вони вірили у високу мету життя і небесне покликання людини й свого народу.

У 1991-1992 роках Євген Сверстюк кілька разів побував у Дніпропетровську на громадських акціях, зокрема біля пам'ятника Тарасові Шевченку на Манастирському острові над Дніпром. На величому святкуванні 500-річчя Українського Козацтва у Нікополі. То була хвиля дивовижного духовно-творчого єднання і спілкування. Чи не кожна зустріч здавалася святом. А члени неформальної Асоціації Незалежної Творчої інтелігенції без жодних списків упізнавали один одного. І голос Євгена Сверстюка на дискеті із записом виступу під час перепоховання у Києві Василя Стуса, Олексі Тихого і Володимира Литвина, привезений Іваном Сокульським, звучав світло й урочо в атмосфері оновлення країни. А побутові труднощі долалися якось ніби самі собою, відступали на задній план. Віра й людська щирість робили неможливе можливим.

У грудні 1992 року ми з Юрієм Вівташем приїхали до Києва на запрошення Євгена Сверстюка, щоб разом видавати українську культурологічну православну газету «Наша віра».

Так сталася зустріч з Лілею Сверстюк (Валерією Андріївською), чия на диво ясна відкритість до реаль-

ности добра не могла не вразити своєю незаперечно відважною повнотою. Для неї були важливі і турботи ближніх, і пошуки потрібної книжки для доньки Віруні, здоров'я собаки та доля маленьких цуценят, годівниця для синичок та горобців на балконі сьомого поверху. Ніщо не мало бути відкинуте. Лише всьому треба було знайти місце і час. Мабуть тому, попри те що обоє мали тоді вдосталь усіляких турбот, час, коли ми перебували у них вдома, доки не винайняли помешкання, годі забути. Як і оте дивне відчуття нашої присутності у світі, який змінюється прямо на очах, і світло його ніби виднішає.

Мудрість і теплота, щедрість душі, гумор оптимістів, незважаючи ні на що, готовність діяти – все, що єднає – залишається й тепер ніби неруко-творний скарб, який утворює щось непроминуше.

Люди таки справді покликані до спілкування одне з одним, з природою і з Богом. І воно робить світ живим.

Тепер, коли мені випало прочитати частину листування пана Євгена з Лілею та їхньою маленькою донечкою Вірунею (Мачинкою), рідними та друзями в роки його ув'язнення та заслання, – це стало несподівано ще одним новим упізнаванням їх обох і новим спілкуванням з тими, хто вмів бути вільними навіть в жорстоких умовах ув'язнення та гнітючих обставинах «великої зони» і нести своє світло душі тому, хто йде назустріч, хто є тут, на землі, нині, поруч з тобою.

Думаю, що Книга Листування Євгена Сверстюка з дружиною Лілею, маленькою донечкою Вірунею, рідними та друзями, тритомне видання якої невдовзі має побачити світ у видавництві «Дух і Літера», стане для тих, хто візьме книгу до рук, великою нагодою пізнати глибоку сутність проблем і «драму духу» сучасної людини і світу, де герої цього епістолярного роману з елементами нового міту і епосу часу являють нам непереможну силу любові і правди.

Євген СВЕРСТЮК

Встала Мачинка рано –
Трохи раніш за маму
(Щось не хотілось спати...)
І дременула з хати.
Вибігла й очі мружить:
Сонечко грає в калюжі.
З маху в калюжку ступила –
Сонце на друзки розбилось.
Потім побігла – просто
Спробувать ранню росу.
Що там за котигорошок
Біга в травичці босий?
Що за дитя без мами
Ходить під яблуньками?
«То я – велика Мака,
Та, що не любить плакати.
Та, що не хоче гаму...»
Але оглянулася – мама!
(Теж невмивака боса
І нерозчісані коси...)
«Ах ти ж Мачок затятий!
В кого ж таке ти? В тата» –
І вже гайнула до річки,
І вже залізла в водичку.
І маму до себе манить:
Ген, дві голівки білі –
Мача і більша Лілі.
А понад них, десь далеко
Тихо кружля лелека –
Стихія його несла
По той бік добра і зла.

15.07.73

* * *

Милі Мачинко-Ліляно
Півтора року зі мною
не було ні травинки
Тільки раз в сіру камінну клітку
під час прогулянки занесло
Одну білу пелюстку вишні.

Милі Мачинко-Ліляно
Ось сон, фіялки і ряс...
Знайте – я кожного ранку
Квіти збираю для вас.

Кожна знайома полянка
Вбрана у маків цвіт
Кожен Твій крок, Ліляно
Нині квітучий слід.

Тут, за умовною гранню,
Обіч від часу ріки,
Слід від усмішок Макуні,
Слід від Твоїх руки –

Свято єдине. За нами
Десь коротається час...
Любі, єдині – щоб знали:
Квіти збираю для вас.

17.04.1972

Василь СЛАПЧУК

Україна сакраментальна

Євгенові Сверстюку,
людині в білих шатах — присвячую.

1

Свята неділя. Дощ іде повз хату.
На захід йде, раніш ходив на схід.
А соняхи, засуджені до страти,
З-під лоба дивляться йому услід.

Ген осені рипучі ешафоти
Здіймаються над обрієм, мов сон.
Там довгі тіні соняхів вкоротять,
Там склали голови мільйони сонць.

Це там. А тут, тут райдуга над гаєм,
А над хатами — хмара-дирижабль.
Тут — дощ іде, хитається й кульгає —
Краплини поту на лиці дрижать.

Сердито грім гримить: грюк-грюк! Бабах!
Вся вулиця в калюжах і струмках.

2

Вся вулиця в калюжах і струмках.
Вода на небі, на землі, в повітрі.
Пливуть буйки капусти по грядках.
Тут — океан без однієї літри.

Дрейфують кораблі людських осель
І тоне клуб сільський, немов «Титанік».
«Спасайте наші душі!» Бог спасе
Усіх. Та першими спасе останніх.

На фермі чмихає, гуде насос,
В корів на часі — процедури водні.
Б'є крильцями пташина мокра — SOS.
Простерта длань над водами Господня.

І годі вже тужити і зітхати.
З сіней виходить на подвір'я мати.

3

З сіней виходить на подвір'я мати.
Бабуся — вишні, яблуні — сестра.
Хода повільна. Та чи варт казати,
Що вишня — дівка, яблуня — стара,

Що сад відцвів, засипав сивим цвітом,
А плід шалена буря обтрясла...
Та Богу дяка — вже не тільки літо,
А й зиму бабину пережила.

І що їй дощ та ці біблійні води —
Усе, що ллється, хлюпає й тече!
Вона з сіней на вулицю виходить,
Сама собі — і повинь, і ковчег.

Її ім'я святиться у віках.
Ікона сонця — в маминих руках.

4

Ікона сонця — в маминих руках.
Душа у мами завжди Великодня.
Аж світиться, уся якась така,
Неначе син вертається сьогодні.

Та син не їде. Шле скупі листи.
Слізьми читає мама між рядками.
Маліти мамі, синові ж — рости
Й усе життя котить на гору камінь...

Як батько й брат. Судилося так їм.
І він не має з чого вибирати.
І сниться матері казенний дім
Із вікнами у світ — на вікнах ґрати.

Син падає, та зводиться на ноги.
А на устах у мами: «Слава Богу!»

5

А на устах у мами: «Слава Богу!»
«Навіки слава!» — сонях поклонивсь.
Не кланялись так отчому порогу
Сини її... Найменшечкий наснивсь

Над ранок їй — в сорочці вишиванці,
Усміхнений, та усмішка сумна,
Важке щось ніс в старім школярським ранці —
Мов крила хтось ножом пообтинав.

І прощення просив — вона простила —
Та й далі свій важкий тягар поніс...
Лице згубилося серед потилиць,
Як краплі дощові посеред сліз.

Зітхнула мама: «Й ти мене прости...»
Та дощ мовчить. Тримається за тин.

6

Та дощ мовчить. Тримається за тин,
Немов за небо. Він боїться впасти.
Полоще вітер прапори хустин
І тужно виє, наче звір у пастці.

Яскрава хустка — в маминій руці,
Сумна хустина — голову покрила...
А пташеня вже весело: цінь-цінь! —
Сховалось в стрісі, сушить мокрі крила.

Дощ йде, похнюпившись, згори униз,
Та тяжко так, неначе знизу вгору.
А мати пошепки: «Не посковзнісь», —
А далі й вголос із дощем говорить.

І чується в тій мові засторога:
Цей дощ сліпий, він загубив дорогу.

Витинанка Віри Вовк

7	10	13
Цей дощ сліпий, він загубив дорогу, Він збився думкою на манівці. Не видно в небі журавля старого, Нема синички в жмені. Тільки ці	Закон для серця – отчий заповіт. Знедолена Вітчизна – отчий спадок. Дощ йде повз хату, як вервечка літ, І грім над хатою, мов окрик: «Падай!»	Незмигно задивилась в далечінь, Дашком долоню до чола приклала. Всі люди в цім житті, мов сівачі, Яким зерна бракує й поля мало.
На півобличчя чорні окуляри, Й від окулярів – тінь на півдуші... Це вже не той колишній дощ школярик, Що прагнув бути не як всі дощі.	Така негода! Гірший лиш прогноз На завтра. Ой, від Сяну і до Дону!.. Вітчизна опускається на дно Небесних вод. А по-простому тоне.	Життя прожить – не поле перейти... Хтось плуга тягне, хтось бреде за плугом. Важкі плуги за формою – хрести. Лише Христос пройшов цим полем вдруге.
Цей дощ – сліпий, хоча насправді – зрячий. А істин не знайшов, бо не шукав. Мов сльози, краплі дощові гарячі, Крап-крап, стікають – вже намок рукав.	Як Атлантида. Зостається – міф Та невиразна видимість Вітчизни. Немає слів, а ті, що є – німі. Життя людське, немов невдалий бізнес.	Хрестами орють. (Борозни, як шви, Що розійшлися). Сходять на Говерлу. А мати ставить свічі – за живих, Та більше тих свічок, що за померлих.
Дощ заступив собою неба синь. Він повертається, як блудний син.	Час над Вітчизною гуляє смерчем. І знову йдуть її сини до герцю.	Як дощ і сонце мамині плачі. Коромисло веселки на плечі.
8	11	14
Він повертається, як блудний син. Склав руки молитовно в покаянні. У отчім домі – співи й голоси: Щасливий батько, гості, звісно, п'яні...	І знову йдуть її сини до герцю. Так ходять на роботу – знов і знов... Життя п'янить, немов горілка з перцем, А смерть п'янить, як молоде вино.	Коромисло веселки на плечі, Німб золотий сія над головою. Ніхто й ніколи ще не полічив Її клейнодів. Хоч і тятивою
Цей син був мертвий, а тепер ожив. Цей син пропав був, а тепер знайшовся. Гульню затіяв батько серед жнив. Син повернувся. Можливо, що й назовсім.	Похміллям – вічна втома. Тож наразі (Не в докір їм) перелік перемог Нагадує статистику поразок. Минувщина для них – лише пролог	Напружувалася, неначе лук, Згиналася... Хоча і птиць небесних Ловили в клітку (голуб тут і крук), Та вільним зоставалось небо. Чесним,
Замислилась над Книгою із книг, Немов до себе приміряла притчу. Заждалась мати. Де ж її сини?.. Та тільки дощ підкрався, наче відчай,	Що затягнувся. Історію ж творити Належить їм. А поки – перекур. Хоч їх застерігали, що курити Шкідливо для історії, яку...	Якщо не слово, то мовчання. Ніч Минула. Одягають зброю світла Сини. Вітчизні, матері, жоні Звіщають про любов сердечним ритмом.
І в сивих скронях вибиває скерцо... Її ж сини звіряються із серцем.	Їх світ ловив... Їх далі ловить світ... А мати знову вийшла до воріт.	Майбутнє за людьми у білих шатах. Свята неділя. Дощ йде повз хату.
9	12	15
Її ж сини звіряються із серцем, Із совістю звіряються сини, Хоча і не заведено тепер це. Сізіф їм батько, хрещені вони	А мати знову вийшла до воріт. І тінь її її переганяє. Колись не поспівала. Застарі Вже ноги. Не похвалиться врожаєм	Свята неділя. Дощ йде повз хату. Вся вулиця в калюжах і струмках. З сіней виходить на подвір'я мати, Ікона сонця – в маминих руках.
Преславним Дон Кіхотом. (Дон Кіхотів Епоха проминула не для всіх). І кожен камінь свій на гору котить, З останніх сил, з останніх сил своїх.	Самотня старість. На хиткім столі Черствіють крихти спогадів і... Старість Давно доїла молодості хліб. Дитинства молоко – все, що зосталось	А на устах у мами: «Слава Богу!» Та дощ мовчить. Тримається за тин. Цей дощ сліпий, він загубив дорогу. Він повертається, як блудний син.
Її сини – не скурві і не блудні. Це їхній час навпомацки гряде. Вони давно й так рано вийшли в люди Й так довго не вертаються з людей...	(Бо старість – другий бік дитинства). Там, Де жито колосилось – стерні правди Тепер. Стерня не завжди золота, Але колюча для усіх і завжди.	Її ж сини звіряються із серцем. Закон для серця – отчий заповіт. І знову йдуть її сини до герцю, А мати знову вийшла до воріт.
З усіх усюд сердечний шлють привіт. Закон для серця – отчий заповіт.	Схилилась мати (згорбилася тінь), Незмигно задивилась в далечінь.	Незмигно задивилась в далечінь. Коромисло веселки – на плечі.

2019

СІЧЕНЬ

1. Вт. Мч. Вонифатія. Новий Рік (за н. ст.)
2. Ср. Щмч. Ігнатія Богоносця, прав. Йоана Кроншт.
3. Чт. Мц. Юліанії, свт. Петра
4. Пт. Вмц. Анастасії Узоришительниці
5. Сб. 10 мчч. у Криті: Теодула, Саторнина та ін.
6. **Нд. 32-га. Навечір'я Різдва Христового (Святвечір). Святих отців. Строгий піст**
7. **Пн. РІЗДВО ХРИСТОВЕ**
8. **Вт. Собор Пресвятої Богородиці. Прав. Йосифа Обручника, царя Давида, ап. Якова, брата Господнього**
9. **Ср. Ап. першомч. і архидиякона Стефана**
10. Чт. Мчч. 20000 Нікомидійських
11. Пт. Прп. Йоана Манявського, мчч. 14000 немовлят, іродом у Вифлеємі вбитих
12. Сб. Мц. Онисії, прп. Зотика, ап. від 70-ох Тимона
13. **Нд. 33-тя. Прп. Меланії Римлянки**
14. **Пн. Обрізання Господнє, свт. Василя Великого, свт. Петра Могили, Новий Рік (за ст. ст.)**
15. Вт. Прп. Серафима Саровського
16. Ср. Прор. Малахії, мч. Гордія
17. Чт. Собор 70-ох апостолів, прп. Ахили
18. Пт. Навечір'я Богоявлення, освяч. води, (піст), прор. Михея
19. **Сб. БОГОЯВЛЕННЯ, ХРЕЩЕННЯ Г.Н.І.Х.**
20. **Нд. 34-та. Собор предтечі Йоана Хрестителя**
21. Пн. Прпп. Георгія Хозевита та Еміліяна спов.
22. Вт. Мч. Полієвкта, пр. Самея
23. Ср. Свт. Григорія Ниського, прп. Маркіяна
24. Чт. Прп. Теодосія Великого
25. Пт. Мц. Тетяни, свт. Сави, архієп. Сербського
26. Сб. Мчч. Єрмила і Стратоника, мч. Петра
27. **Нд. 35-та. Рівноап. Ніни, просвітительки Грузії**
28. Пн. Прпп. Павла Фівейського та Йоана Кущника
29. Вт. Поклоніння кайданам ап. Петра, прав. Максима
30. Ср. Прп. Антонія Великого
31. Чт. Свт. Афанасія та Кирила Олександрійських

ЛЮТИЙ

1. Пт. Прп. Макарія Великого
2. Сб. Прп. Євфимія Великого, мчч. Інни, Пінни і Римми
3. **Нд. 36-та. Прп. Максима сповідника**
4. Пн. Ап. Тимофія, прмч. Анастасія
5. Вт. Щмчч. Климента, мч. Агатагела
6. Ср. Прп. Ксенії (Оксани), мч. Йоана
7. Чт. Свт. Григорія Богослова
8. Пт. Прп. Ксенофонта
9. Сб. Свт. Йоана Золотоустого
10. **Нд. 37-ма. Про Закхєя. Прп. Єфрема Сиріна**
11. Пн. Щмчч. Ігнатія Богоносця, свт. Лаврентія
12. **Вт. Собор Трьох святих: Василя Великого, Григорія Богослова, Йоана Золотоустого**
13. Ср. Безсрр. мчч. Кира та Йоана, свт. Микити
14. Чт. Мч. Трифона, прп. Вендиміана
15. **Пт. СТРИТЕННЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА**
16. Сб. Правв. Симеона Богоприємця і пророчиці Анни
17. **Нд. Про митаря і фарисея. Прп. Ісидора**
18. Пн. Свт. Теодосія, архієп. Чернігівського, мц. Агафії
19. Вт. Прп. Вукола, мч. Юліана
20. Ср. Прп. Парфенія, прп. Луки
21. Чт. Вмч. Теодора Стратилата
22. Пт. Мч. Никифора, прп. Панкратія
23. Сб. Щмчч. Харалампія, прп. Прохора
24. **Нд. Про блудного сина. Щмчч. Власія, єп. Севастійського**
25. Пн. Свт. Мелетія
26. Вт. Прп. Мартиніяна, блгв. кн. Костянтина Острозького
27. Ср. Рівноап. Кирила, учителя слов'янського, Прп. Авксентія
28. Чт. Ап. від 70-ох Онисима, прп. Пафнутія

БЕРЕЗЕНЬ

1. Пт. Мчч. Памфіла, Валента
2. Сб. Поминальна. Вмч. Теодора Тирона, прп. Теодора Печерського
3. **Нд. М'ясопущна, Про Страшний суд. Свт. Лева, свт. Флавіяна**
4. Пн. Апп. від 70-ох Архипа і Филимона
5. Вт. Прп. Лева, єп. Катанського, прп. Агафона Печерського
6. Ср. Прп. Тимофія, свт. Євстафія
7. Чт. Мч. Маврикія, прп. Афанасія спов.
8. Пт. Щмчч. Полікарпа, єп. Смирського
9. Сб. I і II знайдення глави Йоана Предтечі
10. **Нд. Сиропущна, прощена. Свт. Тарасія Константинопольського**
11. Пн. Початок Великого посту. Свт. Порфирія, мч. Севастіяна
12. Вт. Прп. Прокопія, прп. Тита Печерського
13. Ср. Щмчч. Арсенія. Прп. Василя сповідника
14. Чт. Прмч. Євдокії, мц. Антоніни
15. Пт. Свт. Йоана Борецького. Щмчч. Теодота
16. Сб. Вмч. Теодора Тирона. Мчч. Євтропія, Клеоника, Василіска
17. **Нд. 1-ша В.п. Торжество Православ'я. Прп. Герасима Йорданського**
18. Пн. Мч. Конона, мц. Іраїди
19. Вт. Мчч. 42 в Амморії
20. Ср. Щмчч. Василя, Єфрема, Капітона, Євгенія
21. Чт. Прп. Теофілакта, єп. Нікомидійського
22. Пт. 40 мчч. Севастійських
23. Сб. Поминальна. Мч. Кодрата. Прп. Анастасії
24. **Нд. 2-га В.п. Свт. Григорія Палами. Собор прп. отців Київ-Печерських. Свт. Софронія**
25. Пн. Свт. Григорія Двоєслова, прп. Симеона, Нового Богослова
26. Вт. Свт. Никифора
27. Ср. Прп. Венедикта, свт. Теогноста
28. Чт. Мч. Агапія, щмчч. Олександра
29. Пт. Мчч. Савина і Папи
30. Сб. Поминальна. Прп. Олексія, чоловіка Божого
31. **Нд. 3-тя В.п. Хрестопоклінна. Свт. Кирила Єрусалимського**

ТРАВЕНЬ

1. **Ср. Світла. Прп. Йоана**
2. **Чт. Світлий. Прп. Йоана, свт. Трифона**
3. **Пт. Світла. Прп. Теодора**
4. **Сб. Світла. Щмчч. Януарія, мч. Теодора**
5. **Нд. 2-га. Провідна. Антипасха. Ап. Фоми. Прп. Віталія**
6. **Пн. Вмч. Юрія Побідоносця**
7. Вт. Радониця. Проводи. Мч. Сави Стратилата
8. Ср. Ап. і єв. Марка
9. Чт. Щмчч. Василя
10. Пт. Ап. і щмчч. Симеона, прп. Стефана
11. Сб. Апп. від 70-ох Ясона і Сосипатра, свт. Кирила
12. **Нд. 3-тя. Свв. жон-мироносиць. 9 мчч. у Кизиці, прп. Амфілохія Почаївського**
13. Пн. Ап. Якова, свт. Доната, мч. Максима
14. Вт. Пр. Єремії, щмчч. Макарія, блгв. Тамари
15. Ср. Свт. Афанасія Вел., мчч. Бориса і Гліба
16. Чт. Мчч. Тимофія, Маври, прп. Теодосія
17. Пт. Мц. Пелагії, щмчч. Еразма
18. Сб. Мц. Ірини
19. **Нд. 4-та. Про розслабленого. Прав. Йоана, прп. Йоана Почаївського, мч. Варвара**
20. Пн. Спомин про з'явлення на небі Хреста Господнього в Єрусалимі
21. Вт. Ап. і єв. Йоана Богослова
22. **Ср. Перенесення мощей Свт. Миколая Чудотворця**
23. Чт. Ап. Симона Зилота, блж. Таїсії
24. Пт. Свв. Рівноап. Кирила і Мефодія
25. Сб. Свт. Єпифанія, свт. Германа
26. **Нд. 5-та. Про самарянку. Мц. Глиkerії, прмч. Макарія Канівського**
27. Пн. Мч. Ісидора. Прп. Микити
28. Вт. Прп. Пахомія Великого, прп. Ісаї
29. Ср. Прп. Теодора Освяченого
30. Чт. Ап. Андроника і св. Юнії
31. Пт. Свв. отців сімох Вселенських соборів

ЇКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР

КВІТЕНЬ

1. Пн. Мчч. Хрисанфа і Дарії
2. Вт. Мц. Фотини (Світлани), самарянки
3. Ср. Прп. Якова, спов., свт. Кирила
4. Чт. Щмчч. Василя Анкирського, прп. Ісаакія
5. Пт. Прп. Никона, мц. Лідії
6. Сб. Поминальна. Прп. Захарії, свт. Артемія
7. **Нд. 4-та В.п. БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
8. Пн. Собор Арх. Гавриїла. Щмчч. Іринєя
9. Вт. Мц. Матрони, мчч. Мануїла і Теодосія
10. Ср. Прп. Іларіона, прп. Євстратія Печерського
11. Чт. Мчч. Марка, Кирила
12. Пт. Прп. Йоана Лівничника
13. Сб. Похвала Пресвятої Богородиці. Субота акафістна
14. **Нд. 5-та В.п. Прп. Марії Єгипетської**
15. Пн. Прп. Тита. Мч. Полікарпа
16. Вт. Прп. Микити, мц. Теодосії, діви
17. Ср. Прп. Йосифа Піснеписця
18. Чт. Мчч. Агафопода, Теодула
19. Пт. Свт. Євтихія, свт. Методія
20. Сб. Лазарева. Прп. Георгія, сповідника
21. **Нд. 6-та В.п. Вербна. Вхід Господній у Єрусалим. Апп. Іродіона, Агава, Єрма, Руфа**
22. **Пн. Страсний тиждень. Вел. Понеділок. Прмч. Вадима**
23. **Вт. Великий. Мчч. Терентія, Максима та ін. 33-ох**
24. **Ср. Велика. Щмчч. Антипи**
25. **Чт. Великий. Спомин Тайної вечері. Прп. Василя**
26. **Пт. Велика. Спомин Страстей Господніх. Винесення Плащаниці. Щмчч. Артемона, мч. Крискента**
27. **Сб. Велика. Мчч. Антонія, Йоанна, Євстафія**
28. **Нд. СВІТЛЕ ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ, ПАСХА, ВЕЛИКДЕНЬ**
29. **Пн. Світлий. Мцч. Агапії, Ірини, Хіонії. Мч. Леоніда**
30. **Вт. Світлий. Щмчч. Симеона, прп. Олександра Свирського**

ЧЕРВЕНЬ

1. Сб. Щмчч. Патрікія
2. **Нд. 6-та. Про сліпого. Мчч. Фалалея, Олександра, Астерія**
3. Пн. Рівноап. Константина та Єлени
4. Вт. Мч. Василиска. Пам'ять II Вселенського собору
5. Ср. Прп. Михаїла, прп. Євфросинії
6. **Чт. ВОЗНЕСІННЯ ГОСПОДНЄ. Прп. Симеона Стовпника, прп. Микити**
7. Пт. III знайд. глави Йоана Предтечі
8. Сб. Апп. від 70-ох Карпа і Алтея
9. **Нд. 7-ма. Свв. отців I Вселенського собору**
10. Пн. Прп. Микити
11. Вт. Мц. Теодосії, діви, свт. Луки
12. Ср. Прп. Ісаакія Далматського
13. Чт. Ап. від 70-ох Єрма, мч. Філософа
14. Пт. Мч. Юстина, прп. Агапита Печерського
15. Сб. Троїцька поминальна. Свт. Никифора, вмч. Йоана Сучавського
16. **Нд. 8-ма. ДЕНЬ СВЯТОЇ ТРОЙЦІ. ПЯТИДЕСЯТНИЦЯ. Мчч. Лукиліяна, Клавдія, Іпатія**
17. **Пн. ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА. Свт. Митрофана**
18. Вт. Щмчч. Дорофея, блж. Константина
19. Ср. Прп. Віссариона, прмчч. Архелаї, Текли, Сусанни
20. Чт. Мч. Теодота, мц. Калерії (Валерії)
21. Пт. Вмч. Теодора Стратилата, прп. Зосими
22. Сб. Свт. Кирила, мцч. Текли, Марфи і Марії
23. **Нд. 1-ша. Всіх святих. Щмчч. Тимофія, свт. Йоана, прп. Силуана**
24. Пн. Апп. Варфоломія і Варнави. Початок Петрового посту
25. Вт. Прп. Онуфрія Вел., прп. Петра Афонського
26. Ср. Мц. Акилини, мц. Антоніни
27. Чт. Прор. Єлісея
28. Пт. Прор. Амоса, мчч. Віта, Модеста, свт. Михаїла
29. Сб. Свт. Тихона
30. **Нд. 2-га. Всіх святих землі Української. Блгв. кн. Оскольда**

ЛИПЕНЬ

1. Пн. Мчч. Леонтія, Іпатія і Теодула
2. Вт. Ап. Юди, прп. Паїсія Великого
3. Ср. Сщмч. Мефодія Патарського
4. Чт. Мч. Юліяна, сщмч. Терентія
5. Пт. Сщмч. Євсевія, мчч. Зинона і Зіни
6. Сб. Мц. Агрипини, мч. Євстохія
7. **Нд. 3-тя. Різдво Йоана Хрестителя.**
Прпп. Йова та Теодосія Манявських
8. Пн. Прмц. Февронії, діви
9. Вт. Прп. Давида Солунського, прп. Йоана
10. Ср. Прп. Самсона, прав. Йоанни, мироносиці
11. Чт. Мчч. безсрр. Кира та Йоана
12. **Пт. Свв. первоверховних апп. Петра і Павла**
13. Сб. Собор славних і всехвальних 12-ох апп.
14. **Нд. 4-та.** Безсрр. Косми та Даміяна
15. Пн. Покладення чесної ризи Пресвятої Богородиці
16. Вт. Мч. Якінфа, прп. Анатолія Печерського
17. Ср. Свт. Андрія Критського
18. Чт. Прп. Афанасія, прп. Сергія
19. Пт. Прп. Сисоя Великого, кн. Юліянії Ольшанської
20. Сб. Прп. Фоми з Малеї, прп. Акакія
21. Нд. 5-та. Вмч. Прокопія
22. Пн. Сщмч. Панкратія, сщмч. Кирила Гортинського
23. Вт. Прп. Антонія Печерського
24. **Ср. Рівноап. княгині Ольги**
25. Чт. Мчч. Прокла та Іларія
26. Пт. Собор арх. Гавриїла, прп. Стефана
27. Сб. Ап. від 70-ох Акили, прп. Онисима
28. **Нд. 6-та. Рівноап. князя Володимира Великого.**
Пам'ять свв. отців шістьох Вселенських соборів
29. Пн. Сщмч. Афиногена і 10-ти учнів його
30. Вт. Вмц. Марини (Маргарити)
31. Ср. ч. Еміліяна, прпп. Йоана та Памви Печерських

СЕРПЕНЬ

1. Чт. Прп. Серафима Саровського, прп. Макрини
2. Пт. Прор. Іллі, прмч. Афанасія Берестейського
3. Сб. Прор. Єзекиїля, прп. Симеона
4. **Нд. 7-ма.** Рівноап. Марії Магдалини, сщмч. Фоки
5. Пн. Почаївської ікони Божої Матері, мч. Трофима
6. Вт. Мц. Христини, мчч. кнн. Бориса і Гліба
7. Ср. Успіння праведної Анни
8. Чт. Прп. Мойсея Угурина, прмц. Параскеви
9. Пт. Вмч. і цілителя Пантелеймона, прп. Анфиси
10. Сб. Апп. від 70-ох Прохора, Никанора, Тимона
11. **Нд. 8-ма.** Мч. Калиника, мц. Серафими, діви
12. Пн. Апп. від 70-ох Сили, Силуана, мч. Йоана, воїна
13. Вт. Прав. Євдокима, мц. Улити
14. **Ср. Винесення Чесного Хреста, мчч. Маккавеїв.**
Хрещення України. Поч. Успенського посту
15. Чт. Перенесення мощей сщмч. Стефана
16. Пт. Прпп. Ісаакія, Далмата, Фавста
17. Сб. 7 мчч. в Ефесі, прмц. Євдокії
18. **Нд. 9-та.** Мч. Євсигнія, прав. Нонни
19. **Пн. ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА**
20. Вт. Прмч. Дометія, прп. Пимена
21. Ср. Свт. Еміліяна, прп. Григорія, свт. Мирона
22. Чт. Ап. Матвія, мч. Юліяна
23. Пт. Мчч. Лаврентія, Сикста
24. Сб. Прмчч. Теодора і Василія, мц. Сусанни, діви
25. **Нд. 10-та.** Мчч. Фотія, Аникити, сщмч. Олександра
26. Пн. Перенесення мощей прп. Максима сповідника
27. Вт. Прор. Михея, прп. Теодосія Печерського
28. **Ср. УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
29. Чт. Перенесення Нерукотворного Образу Г.Н.І.Х.
30. Пт. Мч. Мирона, прп. Аліпія Печерського
31. Сб. Мчч. Флора і Лавра, прп. Йоана Рильського

ВЕРЕСЕНЬ

1. **Нд. 11-та.** Мч. Андрія Стратилата, мч. Тимофія
2. Пн. Прор. Самуїла, мчч. Севира, Мемнона
3. Вт. Ап. від 70-ох Тадея, прп. Аврамія Печерського
4. Ср. Мчч. Агафоника, Зотика та ін.
5. Чт. Мч. Лупа, сщмч. Іриней, єп. Ліонського
6. Пт. Сщмч. Євтихія, свт. Петра
7. Сб. Ап. Варфоломія, ап. від 70-ох Тита
8. **Нд. 12-та.** Мчч. Адріяна і Наталії
9. Пн. Прп. Пимена Великого, сщмч. Кукші і прп. Пимена
10. Вт. Прп. Йова Почаївського, прпп. отців Київ-Печерських
11. **Ср. Ускіновення глави прор. Йоана Предтечі,** піст
12. Чт. Свт. Олександра, Йоана і Павла Нового
13. Пт. Покладення чесного пояса Богородиці, свт. Геннадія
14. Сб. Прп. Симеона Стовпника. Поч. Церк. року
15. **Нд. 13-та.** Прпп. Антонія і Теодосія Печерських
16. Пн. Сщмч. Анфима, мц. Домни, діви
17. Вт. Прор. Мойсея Боговидця. Свт. Йосафа Білгородського
18. Ср. Прор. Захарії і прав. Єлизавети, мц. Раїси
19. Чт. Спомин чуда Архистратига Михаїла в Хонах
20. Пт. Мч. Созонта, прмч. Макарія Канівського
21. **Сб. РІЗДВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
22. **Нд. 14-та.** Правв. Йоакима і Анни, свт. Теодосія Чернігівського
23. Пн. Прп. Павла Печерського
24. Вт. Прп. Силуана Афонського
25. Ср. Сщмч. Автонома, мч. Юліяна
26. Чт. Сщмч. Корнилія, сотника, сщмч. Юліяна
27. **Пт. ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО,** піст
28. Сб. Вмч. Микити, прмч. Стефана
29. **Нд. 15-та.** Вмц. Євфимії, мч. Віктора, мц. Людмили
30. Пн. Мцц. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

ЖОВТЕНЬ

1. Вт. Прп. Євменія, мц. Аріядни
2. Ср. Мч. Трофима, блгв. кн. Ігоря
3. Чт. Вмч. Євстафія, мч. кн. Михаїла
4. Пт. Ап. від 70-ох Кодрата, свт. Димитрія
5. Сб. Прор. Йони, сщмч. Фоки
6. **Нд. 16-та.** Зачаття Йоана Хрестителя
7. Пн. Прмц. Фекли, прп. Теодосія Манявського
8. Вт. Прп. Євфросинії, прп. Сергія
9. **Ср. Ап. і єв. Йоана Богослова**
10. Чт. Апп. від 70-ох Марка, Аристарха і Зини
11. Пт. Прп. Харитона, Собор отців Київ-Печерських
12. Сб. Прп. Киріяка, прп. Теофана
13. **Нд. 17-та.** Сщмч. Григорія, свт. Михаїла
14. **Пн. ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
15. Вт. Сщмч. Кипріяна, мц. Юстини і мч. Теоктиста
16. Ср. Сщмч. Дионісія Ареопігита, прп. Дионісія
17. Чт. Сщмч. Єрофея, мц. Вероніки
18. Пт. Мц. Харитини, сщмч. Дионісія
19. Сб. Ап. Фоми
20. **Нд. 18-та.** Мчч. Сергія і Вакха, мч. Юліяна
21. Пн. Прпп. Пелагії і Таїсії
22. Вт. Ап. Якова Алфеевого, прав. Авраама
23. Ср. Мч. Євлампія, прп. Амвросія Оптинського
24. Чт. Ап. Филипа, прп. Теофана
25. Пт. Мч. Прова, прп. Косми
26. Сб. Мч. Карпа, прп. Веніаміна, вмц. Хриси (Злати)
27. **Нд. 19-та.** Мч. Назарія, прп. Параскеви Сербської, прп. Миколи Святоші
28. Пн. Прп. Євфимія Нового, сщмч. Лукіяна
29. Вт. Мч. Лонгіна, сотника
30. Ср. Прор. Осії, прмч. Андрія Критського
31. Чт. Ап. і єв. Луки, мч. Марина

ЛИСТОПАД

1. Пт. Прор. Йоїля, прп. Йоана Рильського
2. Сб. Дмитрівська поминальна. Вмч. Артемія
3. **Нд. 20-та.** Прп. Іларіона Великого, мчч. Дасія, Гаія
4. Пн. Рівноап. Аверкія, 7 отроків Ефеських
5. Вт. Ап. Якова, брата Господнього, свт. Ігнатія
6. Ср. Мч. Арефи, свт. Афанасія
7. Чт. Мчч. Маркіяна і Мартирія, прав. Тавифи
8. Пт. Вмч. Димитрія Солунського
9. Сб. Мч. Нестора Солунського, прп. Нестора Літописця
10. **Нд. 21-ша.** Мц. Параскеви-П'ятниці, прп. Йова Почаївського
11. Пн. Прмц. Анастасії Римлянки, прп. Аврамія
12. Вт. Сщмч. Зиновія, мц. Зиновії
13. Ср. Апп. від 70-ох Стахія, Амплія, прп. Спиридона
14. Чт. Безсрр. і чуд. Косми і Даміяна
15. Пт. Мч. Акиндина, прп. Маркіяна
16. Сб. Мчч. Акепсима, Йосифа, Аїфала
17. **Нд. 22-га.** Прп. Йоанікія Великого, свт. Павла
18. Пн. Мчч. Галактіона, Єпістимії
19. Вт. Свт. Павла, прп. Луки
20. Ср. Мчч. 33-ох у Мелітині: Ієрона, Ісихія та ін.
21. **Чт. Собор Архистратига Михаїла**
22. Пт. Мчч. Онисифора і Порфирія, прп. Матрони
23. Сб. Ап. від 70-ох Родіона, мч. Ореста, лікаря
24. **Нд. 23-тя.** Вмч. Мини, мч. Віктора, прп. Теодора Студита
25. Пн. Прор. Ахії, свт. Йоана Милостивого
26. Вт. Свт. Йоана Золотоустого, мц. Манефи
27. Ср. Ап. Филипа, свт. Григорія Палами
28. Чт. Мчч. Гурія, Самона і Ави́ва, прп. Паїсія Величківського, початок Різдвяного посту (Пилипівка)
29. Пт. Ап. і єв. Матвія, прав. Фулвіяна
30. Сб. Свт. Григорія, чудотворця

ГРУДЕНЬ

1. **Нд. 24-та.** Мч. Платона, мч. Романа
2. Пн. Пр. Авдія, прп. Варлаама
3. Вт. Прп. Григорія Декаполита
4. **Ср. ВВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ**
5. Чт. Апп. від 70-ох Филимона і Архипа
6. Пт. Свт. Амфілохія, єп. Іконійського
7. Сб. Вмц. Катерини, прп. Меркурія
8. **Нд. 25-та.** Сщмч. Климента, сщмч. Петра
9. Пн. Прп. Аліпія Стовпника, свт. Інокентія
10. Вт. Вмч. Якова, прп. Паладія, прп. Романа
11. Ср. Прмч. Стефана Нового, мч. Іринарха
12. Чт. Мч. Парамона, прп. Нектарія
13. Пт. Ап. Андрія Первозваного
14. Сб. Прор. Наума, прав. Філарета
15. **Нд. 26-та.** Прор. Авакума, прп. Афанасія
16. Пн. Прор. Софонії, прп. Теодула
17. Вт. Вмц. Варвари, прп. Йоана Дамаскіна
18. Ср. Прп. Сави Освяченого, мч. Анастасія
19. **Чт. Свт. Миколая Чудотворця**
20. Пт. Свт. Амвросія Медіоланського
21. Сб. Прп. Потapia, мц. Анфиси
22. **Нд. 27-ма.** Зачаття прав. Анною Пресвятої Богородиці
23. Пн. Мчч. Мини, Єрмогена та Євграфа
24. Вт. Прп. Даниїла Стовпника, прп. Никона
25. Ср. Свт. Спиридона Тримифунтського
26. Чт. Мчч. Євстратія, Євгенія, Ореста
27. Пт. Мчч. Фирса, Левкія і Калиника
28. Сб. Сщмч. Єлевферія
29. **Нд. 28-ма.** Прор. Аггея, мч. Марина
30. Пн. Прор. Даниїла і трьох отроків
31. Вт. Мчч. Севастіяна, Зої, свт. Модеста

Сергій РАЧИНЕЦЬ

Божий Син

Не в постелі і не в домі
Надзвичайної краси,
А у яслах на соломі
Народився Божий Син.

В небі зірка засвітила,
І світитиме всякчас,
Бо усіх оповістила,
Що прийшов на землю Спас.

І тоді до Нього люди
Поспішили звідусіль...
Так було воно, так буде –
Він і нині радий всім.

Йдуть і йдуть до Нього знову,
Хоч дорога не проста...
Ну, а ви, скажіть, готові
Теж прибути до Христа?

У різдвяну ніч

Місяць в небі яснолиций,
Чистий, чистий, – як з роси...
В ніч оцю мені не спиться –
Народився Божий Син.

Я в думках до Нього лину
У далекий Вифлеєм,
Щоб назавжди в ці хвилини
В серце Він прийшов моє.

Я любов до Нього чую,
Посміхаються вуста,
Ніч оцю переночую
У молитві до Христа.

Я не спатиму сьогодні,
Зрозуміло тут чому, –
Народився Син Господній,
Тож вклонімося Йому.

Зоря зі Сходу

Безліч зір у небі,
Не злічити їх,
Але ту, що треба,
Я знайти не міг.

Придивлявся довго –
Тільки час втрачав,
Все одно нічого
Так не помічав.

Де ж та зірка світла,
Де ж вона, ота,
Що звістила світу
Про прихід Христа?

Навіть астрономи
Роблять безліч спроб –

Цілять, як відомо,
В небо телескоп.

Крутять, переводять
Так його, і так,
Та зорю зі Сходу
Не знайдуть ніяк.

Всіх вона, напевно,
Вабить з давніх пір,
Кажуть, що у древніх
Був гостріший зір.

Бачили ж очима
Зірку пастухи.
Може, тут причина
В тім, що є гріхи?

Може, метод інший
Спостережень став,
Щоби знати більше
Про Різдво Христа?

До якого, схоже,
Йшли, як до царя?
Через Слово Боже
Видна та зоря.

Їй горіти довго
В душах і серцях,
До Христа живого
Вказувати шлях.

Оксана КРУШЕЛЬНИЦЬКА

Ми йдемо колядувати

Вийди, зіронько, на небо,
Освіти нам путь-дорогу!
Ми йдемо колядувати,
Щоб віддати шану Богу.

Вийди, місяцю, на небо,
Усміхнися нам мильно,
Разом ми почнем колядку,
Що припала до серденька.

Понад снігом, понад світом
Спів дитячий покотився:
Веселіться нині, люди,
Бог Предвічний народився...

Враз на небі засіяли
Місяць й зорі золотисті,
І колядками під ноги
Простелився сніг іскристий.

Ярослава МУЗИЧЕНКО

РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ, – КОЛЯДА ІДЕ!

Хто з нас не любить свят? Днів, коли сама душа співає, а мама з татом такі радісні й приходять гості, звісно ж, з подарунками. Ти – в улюбленій вишиванці, і всі питають: «А хто це таку гарну вишив?» І ти, пишаючись, кажеш: «Мама».

Кожне свято прекрасне по-своєму. У народному календарі їх є багато. От, наприклад, зимові святки: 4 грудня – Введення, 7 грудня – св. Катерини, 13 – Андрія, 19 – св. Миколая; 7 січня святкується Різдво, 14 – св. Василя («старий» Новий рік), 19 січня – Водохреще. Найрадісніше серед них – Різдво.

Звичайно ж, ви знаєте, що 6 січня, у переддень Різдва, маємо Святий Вечір. Це свято сімейне, коли поминаються предки-діди, здатні допомагати нащадкам: посилати їм урожай, добробут, а якщо їх гідно не пошанувати, – то злидні й біду. Хата радіє разом з нами: всміхається святковими рушниками, барвистими витинанками, «павуками» з соломки. Під вечір тато вчисто вносить і ставить на покуті дідуха – житнього снопа. Матуся готує на святу вечерю дванадцять обрядових пісних страв: борщ,

заливну рибу, тушковану капусту, гриби, пиріжки з квасолею, вишнями, вареники з картоплею, калиною та з маком... Найголовніші страви – кутя (каша з пшеничного або ячмінного зерна, приправлена медовою ситою з маком, родзинками й горіхами) та узвар із сушених яблук, груш і вишень.

З'являється перша зоря, тато запалює свічку, і, помолившись, усі сідають за стіл, спершу старанно подмухавши на стільці – щоб ненароком яку душу не придавити! На вогник різдвяної свічки злітаються з Вирію душі наших родичів – усі, кого ми любили і кого не знали, але носимо в собі часточку їхнього життя.

7 січня, після святкової служби в церкві, починається колядування. Колядницька ватага, де обов'язково є ватажок – Звіздар, із яскравою зорею, і Міхоноша, з мішком, заходить до кожної оселі, пи-

таючи: «Панове добродії, чи дозволите вам заколядувати? Чи господарю, чи господинці, чи господарській дитинці?» У хаті, на знак пошани до образів святих і до господарів, колядники знімають шапки, вітають усіх із Різдвом і колядують кожному членові родини по черзі. Мабуть, ні з чим не зрівняти почуття, коли тобі колядують під ніжний передзвін дзвіночків: аж ніби до неба підносять! Там що не хлопчик – то красень-панчик, на коні й при шаблі, а кожна дівчинка – гречна панна, писана красуня. Господар – багатства володар, а господиня – як бджілка в меду, привітна й працююча.

Колядників за таке щире вітання, звісно, обдаровують – вони ж бо закликають щастя й добробут у хату. Міхоноша підставляє торбу, і туди силуються горіхи, яблука, печиво і грошенята. По закінченні обряду наколядоване ділять порівну на всіх. 18 січня, у переддень свята Водохреще, влаштовується Голодна кутя – тричотири пісні страви, кутя й узвар. Наступного дня після ранкової служби всі парафіяни йдуть на річку,

де найспритніші хлопці заздалегідь випиляли з криги хреста і, поставивши над ополонкою, полили буряковим квасом. Священик святить воду в ополонці, люд потім набирає її собі в посудини, а найсміливіші купа-

ються в крижаній воді, аби весь наступний рік бути здоровими.

Тож і вам бажаємо (навіть якщо і не скупається у водосвятській ополонці), щоб були завше здоровими, веселими і чемними.

*А за сим словом бувайте здорові,
Бувайте здорові, хлоп'ятка й дівчатка,
Не самі собою – з татом, з мамою,
З братиками та сестричками,
Та й з усім родом, з Господом Богом!*

Тиха ніч

Свята ніч, тиха ніч.
Ясність б'є від зірниць.
Дитиночка Пресвята
Така ясна, мов зоря
Спочиває в тихім сні.

Свята ніч, тиха ніч.
Гей, утри сльози з віч,
Бо Син Божий йде до нас,
Цілий світ любов'ю спас,
Вітає нас Святе Дитя.

Свята ніч настає,
Ясний блиск з неба б'є.
В людській тілі Божий Син
Прийшов нині у Вифлеєм,
Щоб спасти цілий світ.

Во Вифлеємі нині новина

Во Вифлеємі нині новина:
Пречиста Діва зродила Сина.

Приспів:

В яслах повитий, поміж бидляти,
Спочив на сіні Бог необ'ятий. (2)

Вже херувими славу співають,
Ангельські хори Царя вітають.

Приспів:

Пастир убогий несе, що може,
Щоб обдарити Дитятко Боже. (2)

А ясна зоря світу голосить:
Месія радість, щастє приносить!

Приспів:

До Вифлеєму спішіть всі нині,
Бога вітайте в бідній Дитині! (2)

За світлом зірки десь аж зі сходу
Йдуть три владники княжого роду,

Приспів:

Золото-дари, кадило, миро
Враз з серцем чистим несуть в офіру. (2)

Марія-Мати Сина леліє,
Йосиф старенький пелени гріє,

Приспів:

А Цар всесвіта в зимні і болю
Благословить нас на ліпшу долю. (2)

Ісусе милий, ми не багаті,
Золота-дарів не можемо дати,

Приспів:

Но дар цінніший несе від мира –
Се віра серця, се любов щира. (2)

Глянь оком щирим, о Божий Сину,
На нашу землю, на Україну,

Приспів:

Зійшли їй з неба дар превеликий,
Щоб Тя славили во вічні віки. (2)

Христос Спаситель сю ніч родився

Христос Спаситель сю ніч родився,
В вертепі темнім на світ явився.

А над вертепом зірка світила:
«Христос родився!» – всіх сповістила.

А в небі зірка тоді розкрилась,
В вертепі темнім світло з'явилося.

А от і ангол злетів з престолу,
Пастушкам вість ту приніс на поле.

Вони поспішно в вертеп приходять,
І там у яслах Христа знаходять.

З великим страхом вони упали,
І навколінцях молитись стали.

Стояли довго, Христу молились,
І світло правди їм освітілось.

До уваги читачів стаття відомого критика, літературознавця, письменниці Михайлини Коцюбинської, друга Євгена Сверстюка, яка померла роком пізніше після його відходу від нас. Стаття є відгуком на його книгу «Не мир, а меч», позначену прозірливим поглядом автора на глибоко актуальні й болючі питання нашого часу.

Михайлина КОЦЮБИНСЬКА

«ПАНОВЕ, ДЕ ВАШІ ШПАГИ?!»

Люди добрі, коли там, де треба,
вас нема, то — нас нема!
Євген СВЕРСТЮК

Нова книжка Євгена Сверстюка, яка щойно побачила світ у луцькому видавництві «Терен», відкривається текстом із промовистою назвою «Панове, де ваші шпаги?!». Не менш промовиста й назва самої книжки — «Не мир, а меч». Це суворе євангельське гасло відповідає основному сенсу, моральному надзавданню Сверстюкової філософсько-публіцистичної есеїстики, віддзеркалює його етичне кредо, спрямоване проти примітивізації християнського морального максималізму на створення атмосфери моральної відповідальності як самозахисного механізму, без якого неможливе гідне утвердження людини, громадянського суспільства, країни. «Не примирення з байдужими й лукавими, а меч, який обстоює мораль і честь» («Про релігію і мораль») проти «етичного мінімалізму», «морального плюралізму, де губиться всяка межа».

Одвічні моральні цінності автор сприймає як аргумент своєї життєвої стратегії. У світлі сьогодишнього скепсису й релятивізму, «всезнання» й вседозволеності, полегшених критеріїв і споживацьких стандартів це подекуди сприймається як щось застаріле, «неформат». Проте Сверстюк усім своїм життям засвідчив твердість і рятівну силу цих позицій «шукування сенсу і сенсу шукань». Адже брак вистражданих цінностей, постійних інтелектуальних і моральних зусиль породжує безвідповідальність і яловість, веде до виродження людини. «Ні, таки зовсім не химера — правда, совість і ті чесноти, на яких досі тримався світ...».

В уявленні сучасного українського загалу склався чіткий і сталий «імідж» Сверстюка, тембр його голосу завжди впізнаваний. Нікого не дивує його блискавична реакція на кожне неподобство, відхилення від усіх і всіляких етичних норм, небажання й нездатність промовчати — натомість вічна готовність розставити належні моральні акценти. Реакція на рівні рефлексу. Рефлексу людської гідності. Це *modus vivendi*, спосіб мислення й почування. Сверстюкове «не можу мовчати».

Ці невеличкі за обсягом самотні «спроби» (так А. Перепадя переклав назву славнозвісних есеїв Монте-ня) дуже важливі як індикатор нашого ідеологічного й морального клімату. Волання «на розпутьях велелюдних», яке, незважаючи ні на що, завжди буває зрештою почутим.

Тематика Сверстюкових «спроб» — це діагностика нашого пострадянського, постгеноцидного соціуму. Гримаси посткомуністичної реальності, живучість колишніх ідолів і мітів. Нацизм і сталінізм як різновиди тоталітаризму... [...] Сьогоднішня українська людина — продукт розпаду тоталітаризму, тому советську маску легко змінює на будь-яку іншу: «Спробуй застосуй до такої людини люстрацію — вона ж і буде її проводити» («Про ідіотизм духовний»). Із виступу на форумі «Тоталітаризм»).

Гострі моментальні реакції на прикрі ідеологічні чи моральні «мутації» колишніх соратників («Хто є хто на службі народу»). На нову кон'юнктуру, коли «під виглядом плюралізму на нас насувається потік приблизності, поверховості, некоректності» («У боротьбі за істину»), фальш і підміну понять («Коли посуд нечистий»), гру амбіцій і нашу за давню хворобу «однеодногожерства». [...]

Ключова тема Сверстюкових роздумів — національно-релігійна свідомість як фундамент культури. Високе філософське наближення до Бога — Дух, а не літера. Головне, вище за канони й ритуали, — примат духу, дорога до храму. Церква, вільна від «політикування у храмі», підвладна моральному імперативу. («Дух і віра в житті українців», «Приваба вершин і спокуса безодні», «Культурно-духовні основи незалежності», «Німб над Софією Київською»). [...]

Важко переоцінити значення в цій ситуації постійної трибуни Євгена Сверстюка —

унікальної релігійно-культурологічної газети «Наша віра», яку вже протягом 20-ти років видає він із групою своїх однодумців. Більшість відомих у книзі есеїв вперше побачили світ на її сторінках. [...]

Сверстюк замислюється над шляхами людини III тисячоліття, її перспективами й пастками, які її підстерігають. Найважливіше в цій непередбачуваний розбурханій реальності — сповідувати примат духовного над матеріальним, не втратити сутність людини, яка «вічно тягнеться до Абсолюту» («З рюкзаком на порозі III тисячоліття», «На порозі тисячоліття»), відчуття високого неба над головою. Вічне Небо — як постійна точка опертя, хай і хистка та ненадійна для прагматика й матеріяліста. Певен: «Якщо ти не схопишся за небо, у тебе нічого немає». Як не згадати Стусове:

Хапайся за кручі,
як терен колючий,
Хапайся за небо,
як яблуні цвіт.

Вважає своїм обов'язком розповісти про людей, із якими звела його доля, передусім зі своєю шістдесятницької «щопти», і не тільки про них. Про Олексу Тихого, Надію Світличну, Миколу Руденку, про Василя Стуса, не боячись закидів у мітологізацію та ідеалізацію: «Хорошим віддають честь!». Адже Стус «не просто текст, а особистість, що вибудувала себе до легенди». Адже «голос відповідальності в безвідповідальному світі — це сильніше за водневу бомбу» («Вакантне місце Андрія Сахарова»). [...]

Сверстюкові подекуди дорікають за непоступливість, негнучкість, за перебори критичизму і небажання зважати на кон'юнктуру, від якої, здається, нікуди не дінешся. Що ж, право на таку позицію він виборов усією своєю життєвою поставою, «нерозмінною гідністю особи». Та якщо брати його доробок, систему поглядів як цілісність, не можна не помітити, що максималізм у нього щасливо поєднується (особливо в останні роки) зі зваженістю. [...]

Нова книга Євгена Сверстюка дуже характерна, питома для нього. Вміщені в ній тексти за проблематикою і стилістикою відповідають духові й провідному жанрові його творчості — самотня філософсько-публіцистична есеїстика, наскрізь перейнята особистістю автора. Виплекана культурою й розкутістю думки, цілеспрямованістю й зосередженістю на важливих етичних постулатах і ключових проблемах національного буття, що живуть у його свідомості й підсвідомості, «неначе цвяшок, в серце вбитий» (Шевченко). Вроджене чуття слова, схильність до імпровізації, афористичність — це органіка його мислення. Серед складових Сверстюкової стилістики — потужний ліричний струмінь. [...] Лірико-сатиричне мерехтіння гоголівських образів відчувається у його своєрідних інтелектуальних фейлетонах-«мораліті» з приводу абсурдних ідеологічних і моральних ситуацій, яких у нашій дійсності, на жаль, не бракує...

Віра, Надія, Любов... Гідність, чесність, жертвність, патріотизм... Забалакані, девальвовані, заглушені, а то й осміяні, вони пробиваються крізь товщу імітацій, а іноді яскравим спалахом осяють картину наших етичних руйновищ. Сверстюк — із тих нечисленних, хто не втомлюється нагадувати про вищі цілі, вперто не бажаючи визнати свої зусилля сізифовими.

«Євген щораз більше нагадував спортивного суддю, що самотньо стоїть біля снаряда для стрибків у висоту, — писав Мирослав Маринович

у передмові до лекції Є. Сверстюка в Українському католицькому університеті «Приваба вершин і спокуса безодні» (2005 р.). — Планку було піднято так високо, що більшість спортсменів, охочих до слави переможців, потягнулися до снарядів із більш заземленими пропозиціями... До честі пана Євгена, його рука не тягнеться, щоб понизити планку. Схоже, що він очікує на того великого стрибуну, заради якого варто чекати».

Знайшов свою «нішу» в нашій сучасній культурній ситуації. Зі своїми функціями і завданнями, учительною тенденцією — суворою й негнучкою, моральним максималізмом, право на який здобуто життям. З невтомною готовністю відкрити людям духовне світло, з жадобою, скажу так, «проповідувати» загальнолюдські істини. З певністю своєї місії, хай і видається вона декому сьогодні «старомодною»...

З нарисом «Моє покликання»:

«Я знаю, від чого та алергія на слова “честь”, “правда”, “обов'язок”. Називають цю хворобу постмодернізмом, але те ж саме було і в попередні століття. На полі честі ніколи не людно...».

2009 рік

Євген СВЕРСТЮК

Перед символом Різдва

Перед символом Різдва Христового ми стоїмо постійно. Наша ера починається від Різдва. Наша писемність приходить і шириться разом із приходом Євангелії. Наша культура йде від античності, але виросла вона в християнському кліматі й проінята духом християнської ери.

Це розуміють люди релігійні. Це розуміють і атеїсти, навіть ті крайні, що вважають постать Христа мітичною.

На порозі третього тисячоліття ми гостро відчуваємо прірви історії. Хоча можна сказати – відчуваємо, як віз котиться з гори.

Власне, надворі стоїть, як писав М. Зеров,

*...та сама навісна пора –
І темний ряд євангельських історій*

*Звучить, як низка тонких алегорій
Про наші підлі і скупі часи.*

Вже на початку XX століття нова «релігія» соціалізму віщувала переступ через ті три табу, які поставив Христос на місці спокус диявола в пустелі: ситість, влада, чудо.

«Не хлібом самим буде жити людина, але кожним словом, що походить із уст Божих» (Мт. 4, 4).

Обітницю хліба соціалізм поставив вище за Слово Боже. А вже після переступу першої перестороги одразу впали дві наступні. Перед обітницею влади і перед випробуванням Бога не встояли диктатори XX століття. Усі людські духовні цінності було кинуто на розмін задля химери слави і влади. Як перед погібеллю. Задля гордині, що буде потоптана тими ж слугами демонічних вождів наступного дня після їхньої смерті.

«Як страшно, людське серце

До краю обідніло», – за словами поета Тичини.

Далі почався тотальний переступ. Ми пережили епоху дивовижної безвідповідальності й моральної девальвації.

Раптовий крах советської імперії викликав здивування світу. Але чи не більше здивування в іншому: на чому вона трималася?

Чому вона не впала тоді, коли всі того чекали? Яке було її провіденційне призначення?

І що значить для світу експеримент: виховання чотирьох поколінь в атмосфері примусової безбожності й олжі?

Вщент лібералізований, але все ще впорядкований Захід дивується, обурюється, кривиться, дивлячись на хитрого совка, для якого слово і честь нічого не значать, а відповідальність триває лише під час сеансу розмови. Цінності наскрізь матеріялізовані, а вартість сьогодишнього «кайфу» важить більше за вартість цілого корабля, на якому плывемо.

Лукавий і страшенно кмітливий у справах корисливих, він зовсім нетямущий, коли йдеться про вищі цінності й цілі.

Раптом провидіння подарувало таку абсолютну й очевидну цінність, як

Державна Незалежність. Совок став метикувати, що він з того матиме.

Провидіння повернуло людині свободу совісти. Совок став примірятись, як можна використати інституцію Церкви.

Свобода слова для нього ніколи не була великою цінністю, бо то річ неперевна і неспоживна. Він не помітив переходу від тотальної лжі до побутової.

Звичайно, напрошуються біблійні нагадування про Содом. Рівень відповідальності в суспільстві впав: людина своїми діями сіє зневіру і водночас скаржиться, що ніхто ні в що не вірить. Усі чекають, коли настане перелом у нашому житті, але не думають, як може він настати, якщо в людині він не відбувся?

Загалом в Україні наростає все більший інтерес до релігії. Бідність сприйнятливіша для віри, ніж багатство...

На жаль, у масі той інтерес більш забобонно-поганський, матеріялістичний. Віра без офіри, як і віра без діл, – мертва.

Маятник людських тривог особливо розгойдується в урочу пору. Від самозасліплення і полону гордині до фіаско, «чуми і суми» – лічені кроки. Особливо на межі тисячоліть. На кінець X століття Русь-Україна прийняла віру Христову, прищепивши її на живому корені вікових традицій.

На початку XX ст. той запас віри вже здавався розтраченим. Заповідалося на те, що людство йде назустріч спокусам диявола. Примат ситості, влади й чуда ввійшов у теорію тоталітарних доктрин. Атеїстичні в своїй основі, вони більш чи менш одверто йшли під знаком антихриста.

Їхній крах у середині століття, а особливо в кінці 80-х років, був настільки очевидним, що можна було б говорити про притчу, явлену гордим і нерозумним.

Однак притча не була прочитана і не була пережита. Покоління, виховане без Бога, не читає таємних знаків і навіть явних смислів. Воно прийняло мову раціоналізму, в якій нібито найбільше важать наукові аргументи. Однак і наукові аргументи слабо впливають на людей, що живуть стереотипами.

Справа в тому, що в епоху культу науки і державного атеїзму та наука почала давати нові й нові аргументи на користь Біблії.

Тим часом орієнтація на видимість й узаконена лож стала офіційною мовою держави.

А наука відкривала джерела енергії невидимого.

Наука підтверджувала таємницю природних кодів розвитку всього живого.

Наука стверджувала правдивість біблійних переказів. Наука свідчила проти матеріялізму...

За раціоналізмом залишалася роль інструменту, несумірного з мудрістю пізнання сутності. Потаємне і чудесне перестало дивувати лю-

дей, які легко можуть припустити щось потойбічне, але не можуть повірити в «Дух істини, що всюди є і все наповняє».

Надії на зміни свідомості людей в еру наукових відкриттів не підтвердилися. Свідомість маси формувалася не високими істинами, а популярними мітами й усередненими образами через засоби масової інформації.

Падіння СССР віщували політичні анекдоти.

Можна назвати один твір мистецтва, який явився буквально знаменням кінця нелюдського режиму. Це був кінофільм Тенгіза Абуладзе «Покаяння» – дивовижний образ тотального рабства, лжі і переступу законів. Дивно, що цей фільм створено майже до дати роману Орвела «1984».

Почав він гриміти й охоплювати мільйонні маси глядачів уже в 1987-му.

Очевидно, великий прорив було зроблено чорнобильським вибухом у 1986 році. Сила натиску держави проти народу захиталася. Твердині держатеїзму обм'якли. В газетах з'явилися цитати з Біблії... Заговорили про «звізду Полин» (відоме в Україні під назвою «чорнобиль» полинове зілля).

Однак усе це не змінило релігійного клімату в Україні. Перебудовний лібералізм по суті не торкнувся стероризованої України (натільні христички в Москві ввійшли у моду уже в кінці 70-х, а в Україні ще через 10 років звільняли з роботи вчителів за участь у церковному похороні батька).

Відзначення 1000-ліття Хрещення Руси було дозволене державою, але по суті це торкалося церковних кіл. Народні маси спали. Вони були пасивними спостерігачами, в кращому разі – потаємними вболівальниками. Компарти́йна машина працювала на старих реєстрах.

Яким же чином все ж таки відбулося самодіяльне відзначення 1000-ліття біля пам'ятника Володимирові Великому 5 червня 1988 року – в день, коли офіційне «тисячоліття» починалося в Москві, Ленінграді і, нарешті, мало скотитися до Києва, згідно з імперською градацією.

А справа в тому, що це відзначення організували зеки. Там не було жодного священика. Навчений зек вмиє відчуває симптоми наближення небезпеки. Ми відчули, що за метушливою заборонаю вже нема вказівки арештовувати, і наша «демонстрація» пройде безкарно.

На той час вже знали кінофільм «Покаяння». Але люди не розуміли, що значить це слово.

Багато говорили самі афіші: море крові і відсічені голови. «Що це значить?» – питали. «Хіба не ясно – фашисти», – була відповідь. Але йшли в кіно і бачили, що тут фашисти ні при чім – тут комуністичний режим! І той режим – тотальний! Усе замішано на насильстві, злочині й олжі! Всі причетні, всі учасники і співучасники – і по цей, і по той бік ґрат. Яке ж пока-
яння?

От тільки епізод зі старенькою жінкою врізався в пам'ять:

– Чи та дорога веде до храму?

– Та дорога ні...

– **Навіщо та дорога, яка не веде до храму?**

Тоді думалося: може, десь у далекій Грузії ще є така бабуса, яка може так ставити питання. Може, там і зрозумілий його категоризм. У нас це було занадто несподівано і дивно. Може, занадто сміло,

Так воно є і досі.

Що відповідь лібералізований ринковий світ на таке питання?

Якщо раніше було два основні варіанти: «за» і «проти», то тепер варіанти множаться. Дорога до храму пролягає через лябіринти. Безліч агітпунктів з приманками. Є імітації храмів – з усіма зручностями. Є храми без вітваря офірного. І безліч фальшивих пророків.

Поняття **покаяння** вимальовується тільки перед високим вітварем. Покаяння можливе лише при твердому виборі правдивої дороги і відкиданні оман минулого...

Привид Вселенського Потопу або Содому і Гоморри висить над кожним поколінням. Кожна людина відчуває правду молитви перед причастям за прощення грішникам, **«серед яких я перший»**.

Але у відносно спокійні часи добро і зло наче причаїлись і розсіялись порівну. Якщо дивитися здалеку, Шевченкові, наприклад, бачилося те, що й Янові Гусу:

Кругом неправда і неволя,

Народ замучений мовчить...

Але XX століття явило нам небачений досі безбожний світ, який відвернувся від добра й любові. Тоталітарний і в червоному, і в коричневому варіанті, він вимагав «любови» до ідола вождя, а в іншому кпив собі над такими поняттями, як любов чи милосердя. Сповідуючи силу і насильство, він посміхався над добром як над слабкістю. І посміхався обличчям мільйонів, що були співучасниками будівництва гордої Вавилонської вежі. Чи не звідси нинішнє пекло Верховної Ради, яку навіть людина з міцними нервами не може слухати. Невиправдані й непростені злочинці підбурюють, викликають невдоволення серед ними ж одуреного народу і злими голосами хочуть заглушити власне сумління.

Звідси збаламученість і порізненість мас, яких годі зібрати до хресного ходу з молитвою за прощення і зі словом покаяння.

Над розп'ятим Христом чути голос не того грішника, який смиренно молив «Пом'яни мене, Господи»... Часто, навпаки, чути блюзнірство плебея, що зневажає святість.

І важко уявити собі той високий голос миротворця, що об'єднує й навертає народ на дорогу правди й віри. Але біда і злидні щораз більше готують людей до прийняття такого саме голосу, що возвістить воскресіння і принесе радість стражденим.

3 книги «Не мир, а меч»,
Луцьк: «Терен», 2009

Анна–Віталія ПАЛІЙ

Притча про плоди в пустелі

Якось спекотною пустелею йшли двоє подорожніх. Вони вже досить притомилися, коли натрапили на оазу, де уздовж потоку росли дерева. Добре зголоднілі, напилися води із джерела, що було поряд, побачили над рікою дерево з великими плодами. Одначе забратися на нього було досить важко. Та один із чоловіків побачив у воді віддзеркалення гілок, що вгиналися від соковитих фруктів і закричав: «Ось воно, дерево, тут і всі фрукти видніються зовсім близько! Я зірву їх!»

Даремно інший переконував його, що справжні плоди – зверху, до них треба підніматися. Той наполягав на своєму: «Ці фрукти – не міраж. Я реально їх бачу. Нащо мені докладати великих зусиль, коли можна все мати набагато простіше! Тільки дурень лізтиме на дерево, коли спускатися вниз – легше. Ось я їх уже зараз буду мати!»

І устрибнув у воду. Його вже стало затягувати на глибину, як раптом із тіні виплив крокодил і поспішив поласувати нерозважливою людиною. Другий подорожній хотів йому допомогти, та не встиг.

Він лише подумав, що так само відбувається і з деревами духовного життя. Одне росте кроною до неба, інше – кроною до пекла. Щоби спожити плодів першого, треба підніматися стежиною духовного вдосконалення, а щоби другого – досить опуститися. А плоди – реальні в обох, але протилежні за якістю. Та часто, прагнучи швидкого результату, дехто не задумується про плоди, що за ним слідує. І так, обманувши себе, опиняється у пекельній дійсності.

Притча про вічність і людську природу

Троє однокласників, найбільших друзів зі школи, і в дорослому житті зустрічалися та з радістю проводили разом час.

Щоправда, один із них, чорнявий, завжди старався ухилитися, коли йшлося про те, аби вкласти до спільного цілого якісь кошти чи свою працю. Ту його вдачу знали віддавна і пробачали йому. Другий – русявий, прагнув, щоби все було порівно, чесно. А третій – білявий, з радістю платив і за себе, і за іншого, і не надто допоминався компенсації.

Та якось один із друзів захворів. Двоє інших одразу ж прийшли його провідати. Посідали біля слабого і почали підбадьорювати, бо той, хоч був ще досить молодим, відчував, що прийшов час помирати.

– І що мені принесе похорон? – напівжартома спитав чорнявий, бо заслаб саме він, – за все життя я вас добре «видресировав» щось мені давати.

– Ми давали не через те, що ти «видресировав», а з любови, – відповів білявий. – Хоч і знали твою натуру. Бо хотіли бачити радість на твоєму обличчі. І зараз теж воліємо її бачити.

– Звичайно, що так, – додав русий, – хіба без тебе наша радість буде повною?

– А на похорон, – продовжував перший, – принесемо те, що всі. Але найдорожчою буде молитва. Бо вона тобі найбільше знадобиться. Та її не буде достатньо, щоби по смерті перейти в радість. Бо кожен набуде того стану, який відповідає

його природі. Хто давав з любов'ю чи справедливою, і собі візьме так само. А хто спонукав інших давати йому і не обдаровував у відповідь, той великої любови ще не мав. То й душа його притягнеться у місце без любови. Яку б тимчасову вигоду не скористав у цьому світі, велику чи малу, розплатою за неї може бути вічність. І скільки б не втратив, обдаровуючи інших, душа твоя може здобути безмірно більше. Кожен і дає, і отримує за своєю природою. Якого духу собі надбав на землі, такого матимеш і за її межами.

Всі троє притихли, аж було чути, як знадвору співають птахи. Обдумували сказане. Врешті подав голос важкохворий:

– Тоді помоліться, щоби я ще жив, бо маю незакінчені справи. Мало нарвати чужого, як сусідських полуниць, і втекти. Бо потім знову схочеш, а не буде. Якщо то справді так, то мені ще багато чого треба навчитися. А для того маю довго жити. Помоліться, щоби Бог дав мені таку можливість. А я буду світлішати душею і... доростати до вас.

По спільній молитві він виздоровів. І насправді потім повільно, але постійно змінювався: багато старався для інших. Спочатку йому здавалося, що тим себе принижує. Але обітницю Всевишньому, якою викупив собі життя, зламати не міг, тож пересиливав себе. Потім уважав таку поведінку за гідну. А ще пізніше – радів із неї. Жив із них найдовше і багато приніс радості друзям і рідним. Дивно, але з особливою вдячністю згадував ту хворобу, яка так кардинально змінила його життя.

Про чотирьох подорожніх Оповідання-притча

Один прочанин, який ішов собі через луки, натрапив на добре вимощену камінням криницю з чистою водою. Нахилився, щоби зачерпнути джерелиці, і з його одягу випала срібна монета та впала у воду. Пробував дотягнутися, але побачив, що не зможе. Криниця була надто глибокою. То подумав, що хай та монета там і залишається, може, комусь на добру справу знадобиться. Та й пішов далі.

У той час недалеко звідти їхав возом мірошник битим шляхом додому. Найшло колесо на камінь, трісло і злетіло. Змушений був зупинитися, щоби його направити. Лагодив, поки не стемніло, та й не полагодив. Вирішив, що мусить тут-таки заночувати. Випряг і спутав коней. А сам накрився киреєю і примостився на возі спати.

Зрання встав, умився росю і пішов до коней. А там побачив велику неприємність: за ніч одного коня на смерть загризли вовки. Іншого знайшов віддалік уцілілого. Почав нарікати, що, не досить, що колесо трісло, то ще й коня втратив. Але, нема ради, треба направити колесо. Ще й до нього прибився якийсь піший і попросив підвезти. І поки ладилось, піший, який мав зі собою все необхідне, напик на вогнищі картопель і витягнув із торби трохи сала.

Саме тоді, як добряче підкріпилися, поклали все необхідне на віз і вже збиралися рушати, наздогнав їх

третій, що мандрував дорогою. Спитав, чи не візьмуть і його на гарбу. Господар погодився.

Їдуть дорогою, а візник все нарікає, що вовки коня загризли.

– Не нарікай, – каже йому той, що недавно підсів, – бо то є ліпше для тебе, що так сталося.

– Що ліпше? Що колесо зломилось, чи що коня загризли? Був би ще вчора вдома, а так щойно-во вертаюся, – не вгавав мірошник.

– Я тобі скажу, чому ліпше, як до нас на віз підсяде ще й четвертий подорожній. А те буде аж-но за тим грабовим гайочком, що видніється попереду.

Двоє інших нічого на те не відповіли. Але коли за грабчаком гарба наздогнала четвертого і той попросився з ними під'їхати, візник не втримався.

– Ну, тепер мусиш мені сказати, чого то мені ж ліпше, що колесо поломилось в дорозі, і що мого коня загризли вовки, і я тепер мушу одним вертатися додому.

– Та того, – каже третій чоловік, – що, якби не трісло колесо, то ти підвечір вже би звернув з битої дороги вліво, попри сосни, до свого села. А там ті вовки, що з'їли твого коня, наздогнали б тебе і вискочили б на воза. Що тоді було би?

– Та з'їли би мене, певно, перше, ніж до коней добралися б.

– Правильно мислиш. Так і було б.

– А ти звідки те знаєш? – не втримався прочанин, бо то саме він готував картоплю.

– Я – Час. А час мусить знати все: і що було, і що є, і що буде.

Довго усі четверо їхали мовчки. Хто напівдовіряв, а хто в думці і заперечував. Далі завів мову прочанин:

– Що є нам перед очима, те ми і сами бачимо. Якби йому не поломилось колесо і не полакомилися конем звірі, то і я би пішки йшов.

– То тобі невелика нагорода за той срібняк, що випав з твоєї кишені коло криниці. Бо він урятує життя. Рівно через рік його знайде молодий чоловік, жінка якого довго не зможе розродитися. У нього не буде грошей, щоби заплатити лікареві. Але захоче напитися води – срібло зблисне на сонці, і він його дістане. Так не тільки дитя, а й жінка буде порятована. Після того у них народяться ще два хлопчики. Один із них на війні врятує життя твого сина, – мовив Час до четвертого чоловіка, який досі ще не вимовив ні слова. – Якщо не вчиниш того, що зараз плануєш зробити.

– А якщо вчиню? – похмуро спитав той.

– То старшого сина уб'ють на війні. А тебе – набагато скоріше.

Знову запанувала мовчанка.

– А молодший житиме?

– Житиме, якщо у тяжкому сирітстві не зіб'ється з праведного шляху.

Малюнок Євгена Вавріна

– Спини, – то четвертий звернувся до фірмана, зіскочив із воза і повільно почвалав дорогою назад.

А троє на возі ще довго сиділи без мови, аж поки не довелося звертати вліво, попід соснами, на шлях, що вів до мірошничового села. Там Час зійшов і подався прямо. Візник вже наздогін йому ще крикнув:

– Часе, а за що то мене вовки мали з'їсти?

– Та мірошникуванням заробив. Але ще маєш час виправитися.

Двоє дивилися йому вслід, поки постать Часу не зникла за деревами.

– Коби його вовки не перестріли.

– Він із тих, що і вовків переживе.

Фіра зрушилася і потряслася по вибоїстій дорозі до села.

Тетяна МАККОЙ

«СОЛО» — ЦЕ КОЛИ СОЛОВЕЙКО СПІВАЄ...

Колись, як я ще гризла граніт науки в початковій школі на Підварках в Яготині (Київської обл. в Україні), вдома за уроками якось вирвалося було в мене — до мами, що поралася коло плити: «Мамо... А що воно оце таке — “со-ло-о”?» І мама... Моя осиротіла в 1930-х мама, гнана потім із свекрушиної хати словами-батогами «наброта», «голитьба» та «безбатченко», в той час як чоловік її підставляв голову під кулі на фронті, і висміяна (замість надання державної допомоги чотиридітній сім'ї вчорашнього фронтовика) в місцевій газеті «Зоря комунізму» карикатурою за її буцімто «ухиляння» від роботи на благо советської Вітчизни... Мама моя бідоласна зітхнула й сіла з кописткою в руках на лавку. «Це, дитино моя, знаєш що... — і завмерла на хвилю, зиркнувши мимохідь у вікно. — “Соло” — це коли соловейко співає...».

Глибокий зміст, що крився за тими словами, відкрився мені не зразу. Як і належить у ранньому віці, певний час сприймала те пояснення буквально. Доки не почула від учителя співів Михайла Прокоповича Мисливця: «Еге... Щоб співати соловейком — не обов'язково бути Анатолієм Солов'яненком... Просто людиною треба бути». Потім чим далі — тим складніше. «Радянська людина має все, щоб напрацювати своє власне “соло”!» — переконувала радянська ідеологічна машина, хоча й іншими словами... Водночас щовесни затикаючи роти студентам біля університетського пам'ятника Тарасу Шевченку в Києві у солов'їному травневому надвечір'ї. Я була серед тих студентів, а також студенток, що насмілювалися ступати на поріг університету добре підготовленими, але — в штанах, і їх не пускали на лекції, прирівнюючи тим самим до осіб соціально небезпечних. А власна журналістська практика, яка тривала двадцять років (1975–1995) вщерть до вимушеного відбуття до США, довела: якщо й вдавалося напрацювати своє «соло» в хоровому співі радянської преси — рано чи пізно це оберталося проти самого ж «соловейка». І на чальство районне дивилося скося, і в самому колективі редакції визрівало заздріє побоювання, що чийсь талант рано чи пізно випхне з насидженого крісла чийсь дутий, орієнтований на кар'єру авторитет. У такій атмосфері перо тупіє й душа нидіє — не живе. Для справжнього майстра пера — це крах, і тому журналіст, який шукає для себе свіжого повітря десь на чужині, не був і не є дивиною в пострадянському просторі. Жаль тільки, що я втратила

це трохи пізнувато, а не тоді, коли мій старший колега, Микола Кирилович Стеценко (людина пряма й чесна, інколи занадто категорична, але чиста помислами й ділами), радив мені тихенько, повернувшись з чергових гостин у Олеса Гончара, скажімо, чи Олексі Ющенко в Києві, кидати редакційне «болото».

У Штатах, де мені пощастило прижитися після болючого розриву зі своєю малою батьківщиною, знайшлося кілька українських етнічних видань, де мене охоче друкують. Але саме «NOVA газета», яка святкує сьогодні своє перше десятиріччя, вміщує чи не найбільше моїх публікацій. До цього зумовлює, насамперед, її широкий інформаційний діапазон, розрахований на американського українця, якому не байдуже, чим живе Америка і як там поживає Україна; а я, як автор, також серед таких українців, отож часто маю підходящу тему й фактаж під рукою — аби тільки час... Але це тільки технічний нюанс справи. Загляньмо лиш на редакційну «кухню»... Газету творить дружне, тямовите подружжя — Катерина Кіндрась і Валентин Лабунський. Як це їм удається — тільки один Господь знає, але обоє впевнено тримають руку на пульсі подій і є завидними аналітиками. А це нині, в епоху Інтернету, неабияк додає їм плюсів. Погляньмо лишень, скільки анархії розвелось на таких хостингах, як YouTube, в соцмережах, на численних сайтах і ще більш численних блогах, на дешевеньких і сопливо-замурзаних «просто страничках» із підозрілими координатами, які мені особисто нагадують колишні яготинські мстиві підворотні... Хто що хоче, той те й пише (чи

перепишує), багато ж хто не пише, а «вибльовує» як не той, так інший «шедевр», користуючися тим, що штатникам, контролюючим етику поводження в інформаційному просторі WWW, просто не під силу відстежити злісних порушників. На цьому тлі тижневик «NOVA газета» (серед вузького кола собі подібних) вигідно вирізняється тверезою оцінкою політично-соціальної ситуації — як в Америці, так і в Україні.

А ще — почуттям міри, яке зраджує багатьом — тільки не їм, «Лабунським». Слово ними не кидається на вітер — ані в їхніх різножанрових публікаціях (поміж ними — мандрівні замальовки, що дивно плетуть візерунок енциклопедичної обізнаності й вражень простого туриста), ані в стосунках з автурою, широким читачьким загалом і рекламодавцями. Уважний шанувальник, гадаю, помітив, як емко викладається в тижневій колонці редактора на першій сторінці та чи інша тема — хай то буде передвиборна лихоманка в Україні чи дефіцит пошани до старших поколінь, розгнуданість інтернетних та телефонних нечестивців чи щось інше на злобу дня. Досить часто редактор Валентин Лабунський знаходить у своїх передовицях ту точку дотику, що єднає суспільно-значиме з його глибоко особистісним. Чи не тому це й звучить переконливо, і хотілося б продовження, як у доброму старому кінотеатрі нашого дитинства, з якого після сеансу не хотілося виходити?!

Зізнатися, я так не вмію. Я розганяюсь мінімум на газетну шпальту, червоніючи від одного спогаду про чеховський афоризм «Стислість — сестра таланту», і часто в мене виходить аж на дві шпальти (з фотоілюстраціями). Якщо «занесе» на третю, текст безболісно підкоротять (тільки раз за п'ять років нашого співробітництва газеті довелося давати поправку — з приводу невдалого скорочення статті «500 днів, які витрясли з України душу», листопад 2014 р.), тактовно підправляють мову, зокрема русизми, всмоктані з молоком матері в зрусифікованому до краю УРСР. Подібне я спостерігала також у стилі редакторів журналу

До Яготина завітав письменник Іван Цюпа (авторка — друга справа)

«Наше життя», що випускається Союзом українок Америки (СУА) з 1944 року. Зокрема, Лідії Слиж та її наступниці Лариси Тополі, з якими мені пощастило мати справу як авторці декількох публікацій... Включаючи й конкурсний, з нагоди 200-х роковин від народження нашого національного поета-мислителя Тараса Шевченка, спогад-роздум автобіографічного характеру «Батьків “Кобзарик”» (березень, 2014). Нині, з нагоди 85-річчя Голодомору, в них має вийти з друку ще одна моя подібна робота — «Ось така гірка петрушка...», яку пані Тополя сприйняла не просто як борець із зайвими комами чи лапками, а й як звичайна жінка з її земними (і часом загостреними) почуттями. Такі люди в твоєму оточенні окрилюють, а не підрізують крила, і без того колись перебиті й насилу загоєні (на жаль, цього не скажеш про деяку діяльну пресу, що занадто копилить носа...). [...]

Спостерігаючи, як працюють у тижневику «NOVA газета» зі своїми авторами і як виколісують своє й чуже слово, перш ніж випустити його на суд читача, мені не раз думалося: чому... чому доля не звела ось з такими раніше, коли усі ми, як кажуть, цвіли і пахли? Хто-хто, а Кіндрась із Лабунським знають, що джина, випустивши з пляшки, назад вже не заженеш. Все в них виважене, все відповідає реаліям, тон врівноважений — навіть тоді, коли інший на їхньому місці зірвався б на грубощі, а то й лайку. І в той же час,

яка багата мовна палітра в обох, яка глибина знань в тій чи іншій галузі!.. [...]

24-сторінкове дитя поважаних нами журналістів сьогодні святкує свій перший ювілей. Час і справді летить на розгнуданих конях, але якщо ними править не батіг, а терп'яча й мудра рука — це зовсім інше відчуття. Хай летить час, якщо осідає в людській пам'яті така публіцистика, як у Тараса Гнипа, і хай календарними листками й далі опадають наші роки, якщо їх збагатили своїм добірним словом такі автори, як Микола Галів, Андрій Гурин, Хома Мусієнко і Леся Клокун... Хай будуть незастигні зими й швидкоплинні весни, якщо їх так ошатно, зі смаком представляє нам у віршах та світлинах на сторінці «Дзеркало» Катерина Кіндрась... Хай від Різдва до Різдва, від Великодня до Великодня летять наші будні, якщо їх зігрівають ласкаво-вимогливі християнські істини та молитви з газетних сторінок... Таку повагу до нашого релігійного спадку, до віри, переданої нам матерями та бабусями трепетно, немов вишивку хрестиком, я, скажімо, спостерігала хіба що в православній всеукраїнській газеті «Наша віра», започаткованій Євгеном Сверстюком і підживлюваній доброю енергією душі ще одного талановитого дуету — Раїси Ліші та Юрія Вівташа з Києва.

Втім, «соло» чи «дуєт» — нема різниці. Часом і хор звучить чисто, без фальші, якщо в ньому зібралися одні солов'ї...

Раїса ЛИША

БО МИ – ЛЮДИ І МИ – УКРАЇНЦІ

Минулий рік був повен труднощів, але й надії та щирого єднання наших сподівань і прозорінь нового часу України, що його нам дано творити сьогодні – і він не обіцяє бути легким в силу багатьох накопичених проблем.

Коли раптом вдається поглянути на плін подій сучасності та знегоди ніби згори, стає видно, що багатьох болючих втрат та провалів у нашій історії можна було б уникнути, якби ми вміли дивитися на те, що відбувається не лише в конкретиці, зблизька, а піднявшись над собою, прагнувши побачити себе та інших у великому просторі історичного дійства, у різних вимірах реальності буття – де ми перебуваємо і хто ми там є. Аби відчувати себе причетними до божественної правди життя. І розглядати в іншій людині того, хто несе в собі цілий неповторний всесвіт –

і сьогодні, у ці летючі миті життя на землі, як невимовний дар священної реальності існування. Творець дає нам волю жити і відчувати небесне світло гідності людини, особливо через спілкування. Бо зустрічний – людина! А святість життя є найбільшим даром Творця. І все це не перестає бути як у минулому, так і тепер – незважаючи на рани і марноту блукань людей і суспільств. То є невичерпно щедра природно приступна кожному свобода творити дане Богом буття. Тільки треба глядіти дійсність очима душі й духа живого, не вмерлого, не зрадженого, який не перестає нас єднати перед лицем вічності. Віра дає нам відвагу і відкриває в серці простір правдивого здійснення – як найвищі можливості – волю і долю.

Недаремно досконалість людських стосунків – особистих і суспіль-

них – віддаден виявляється річчю надскладною. Історія України має чимало світлих імен та оаз досконалого становлення, які свідчать про незнищенність одвічних традицій духовно-культурного життя народу. Зокрема і в нашій сучасності. Рух Опору шістдесятників у 60-80-ті роки ХХ століття, Народний Рух України, В'ячеслав Чорновіл, Михайло Горинь, Ярослав Лесів, Іван і Надія Світличні, Іван Сокульський, Василь Овсієнко, Олекса Тихий, Василь Стус, Володимир Литвин, Валерій Шевчук, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Василь Симоненко, Ліна Костенко, Микола Горбаль, Опанас Заливаха... Відродження українських Церков – православної та греко-католицької, Патріарх УПЦ Київського патріархату Володимир, Патріархи УАПЦ Мстислав і Димитрій... Майдан 2004 року, Революція Гідності

2013–2014 років (другий Майдан), Небесна Сотня...

А українська поезія і проза, якби мали більші накладі та були відповідно перекладені й поширені за кордоном, як і народна мітологія, народні пісні та малярство – могли б мати вагоме світове значення.

Але тепер нам ніби бракує певності, світла і простору, ніби все занурене в якусь плутанину. І новий рік стрімко плине, шукає розвіднення та духовного єднання, щоб узріти обрій і знайти живий пульс одвічного подиху смислів, які промовляють до нас у світлих святках Різдва, Водохреща, Стрітення дивом і надією Воскресіння Христового.

Тож подивімося одне одному в очі, побачмо в них небо і радість рідності, яка рятує і звеселяє, – бо дух невмирущий.

ДОРОГІ ДРУЗІ І ЧИТАЧІ!

ВИСОКОШАНОВНА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО!

УСІ, КОМУ НЕБАЙДУЖЕ ПРАВДИВЕ ВІЛЬНЕ СЛОВО ЯК ТЕРИТОРІЯ ЖИТТЯ!

«Наша віра» – незалежний всеукраїнський православний культурологічний, історико-філософський часопис – вже 28 років існує завдяки благодійним пожертвам доброчинців, із них вже понад чотири роки без світлої пам'яті Євгена Сверстюка, його засновника і довголітнього головного редактора.

Щиро дякуємо Вам усім за Вашу велику добротворчість!

Через відсутність коштів нові числа виходять із запізненням і ми змушені робити їх поєднаними.

Збережімо і тепер «Нашу віру», щоб звучали у ній Ваші думки й шукання і не загубилась висока мета.

Благодійні пожертви на підтримку нашого часопису можна пересилати на розрахунковий рахунок редакції № 26002300175421 МФО 322669 в Ощадбанку, а також на ім'я головного редактора Раїси Лиші або директора Орини Сокульської – з-поза меж України – через Western Union, в Україні – поштою на адресу редакції: вул. Межигірська, 21, м. Київ, 04071, Україна. Також можна передати, сконтактувавшись персонально. Тел. редакції: 044-425-68-06, ел. пошта редакції: nashavira@ukr.net. Тел. головного редактора: 067-125-48-50. Тел. директора: 067-171-05-87.

Листи можна надсилати як на адресу редакції: вул. Межигірська, 21, Київ, 04071, так і на абонентську скриньку за адресою: Редакція газети «Наша віра», прізвище та ім'я одержувача, абонентська скринька № 283, Головна пошта, м. Київ, Україна, 01001.

Нагадуємо, що посилаючи листа на абонентську скриньку редакції, за поштовими правилами обов'язково треба на першому місці, як адресата, вказувати – «Редакція газети «Наша віра», потім прізвище та ім'я одержувача.

Сердечно дякуємо усім, хто терпеливо чекає нового числа і вірить, що наш часопис є потрібний для спілкування та осмислення й розвитку нашого національного й суспільного життя.

Пишіть нам, діліться своїми думками, щоб наше буття наповнювалося силою віри і правди.

Будьмо солідарні!

Щоб вистояла і зміцніла Україна у вірі і правді!

Редакція газети «Наша віра»

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ГАЗЕТУ

У будь-якому поштовому відділенні можна передплатити газету «Наша віра» з кожного наступного місяця, індекс 61671.

Вартість передплати газети на 1 місяць – 4.80 грн., на 3 місяці – 14.40 грн., на 6 місяців – 28.80 грн., на 12 місяців – 57.60 грн.

Шукайте у «Каталозі видань України» 56 сторінку.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Засновник
і видавець –
колектив
Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Раїса ЛИША

ДИРЕКТОР
Орина СОКУЛЬСЬКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Раїса ЛИША, Олександр ТКАЧУК,
Олесь ШЕВЧЕНКО, Василь ОВСІЄНКО,
о. Іван РИБАРУК, Олександр СУГОНЯКО, Тарас ЧОРНОКОЖА

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Ольга КАВУН
Комп'ютерна робота: Олени НУЖНОЇ

Адреса редакції: Київ, вул. Межигірська, 21, 04071

Для листів: Редакція газети «Наша віра», прізвище й ім'я одержувача,
а/с № 283, Головна пошта, Київ, 01001.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://nashavira.in.ua/
http://www.nashavira.ukrlife.org

Телефон-факс: 425-68-06

Наш розрахунковий рахунок: 26002300175421, МФО 322669 в ОЩАДБАНКУ
Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 16 травня 2019 р.